

Bruksela, 21 listopada 2019 r.
(OR. en)

14210/19

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2018/0089(COD)

CONSOM 310
MI 795
ENT 254
JUSTCIV 215
DENLEG 103
CODEC 1636

NOTA

Od:	Komitet Stałych Przedstawicieli (część I)
Do:	Rada
Dotyczy:	Wniosek dotyczący DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie powództw przedstawicielskich w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów i uchylającej dyrektywę 2009/22/WE – Podejście ogólne

I. **WPROWADZENIE**

1. 11 kwietnia 2018 r. Komisja przekazała wyżej wymieniony wniosek Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Wniosek jest częścią pakietu „Nowy ład dla konsumentów”, na który składają się dwie dyrektywy¹ i komunikat horyzontalny², mającego na celu zagwarantowanie, by konsumenci mogli w pełni korzystać z praw przysługujących im na mocy unijnych przepisów, oraz stworzenie warunków sprzyjających uczciwszej konkurencji wśród przedsiębiorców przestrzegających przepisów.

¹ Por. dok. 7876/18 – drugi wniosek, który dotyczy unowocześnienia prawa ochrony konsumentów.

² Por. dok. 7875/18.

2. W przedmiotowym projekcie dyrektywy proponuje się zastąpienie dyrektywy w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk³ i unowocześnienie jej przepisów w drodze ustanowienia środków dochodzenia roszczeń, jak i środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk, które to środki mają być stosowane w przypadku naruszeń prawa Unii mających wpływ na grupę konsumentów. Celem jest zwiększenie skuteczności powództw zbiorowych poprzez lepsze egzekwowanie przepisów zwłaszcza w sytuacjach, w których wysokie koszty postępowania lub niska wartość roszczeń mogą zniechęcać indywidualnych konsumentów do dochodzenia roszczeń w sądach. Przedmiotowy wniosek obejmuje również przypadki, w których skutki naruszeń są odczuwane przez konsumentów z więcej niż jednego państwa członkowskiego, i tym samym służy wzmocnieniu ochrony konsumentów w gospodarce ulegającej w coraz większym stopniu globalizacji i transformacji cyfrowej.

Dyrektywa w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk przewiduje możliwość wytaczania powództw przedstawicielskich jedynie w celu powstrzymania lub zakazania naruszeń unijnego prawa ochrony konsumentów, ale nie w celu zbiorowego dochodzenia roszczeń umożliwiającego indywidualnym konsumentom uzyskiwanie np. odszkodowania finansowego. W związku z tym w całej Unii Europejskiej istnieją istotne różnice w ochronie zbiorowych interesów konsumentów, gdyż niektóre państwa członkowskie wprowadziły procedury zbiorowego dochodzenia roszczeń, a inne nie. Dzięki przedmiotowemu wnioskowi procedura powództw przedstawicielskich dotyczących środków dochodzenia roszczeń będzie dostępna dla konsumentów we wszystkich państwach członkowskich, zarówno w przypadku powództw krajowych, jak i zagranicznych.

3. Jeżeli chodzi o szczegóły, wniosek daje upoważnionym podmiotom możliwość bronięcia zbiorowych interesów konsumentów, przewidując:
- wyznaczanie przez państwa członkowskie, w szczególności, organizacji konsumenckich lub organów publicznych jako upoważnionych podmiotów;
 - wytaczanie powództw przedstawicielskich przeciwko przedsiębiorcom naruszającym przepisy, w tym przedsiębiorcom mającym siedzibę w innym państwie członkowskim;
 - wprowadzenie środków dochodzenia roszczeń, w tym zwłaszcza odszkodowania finansowego.

³ Dyrektywa 2009/22/WE w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów (Dz.U L 110 z 1.5.2009, s. 30).

Wniosek ma również na celu uregulowanie kluczowych aspektów warunkujących ustanowienie ram, które powinny zostać uzupełnione na szczeblu krajowym szczególnymi przepisami proceduralnymi lub istniejącymi mechanizmami zbiorowego dochodzenia roszczeń.

Ponadto proponowany system obejmuje zabezpieczenia przed ryzykiem nadużyć lub nieuzasadnionych sporów, gdyż wymaga od upoważnionych podmiotów, aby w pełni ujawniły swoje źródła finansowania.

4. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wydał opinię 20 września 2018 r.⁴
5. W Parlamencie Europejskim komisją odpowiedzialną za dossier jest Komisja Prawna (JURI). Sprawozdawcą jest Geoffroy Didier (PPE – FR). Komisja JURI przyjęła sprawozdanie 6 grudnia 2018 r., a 26 marca 2019 r. Parlament Europejski zakończył prace nad stanowiskiem w pierwszym czytaniu i podjął decyzję o rozpoczęciu negocjacji z Radą.

II. PRACE PRZEPROWADZONE W RADZIE

6. Grupa Robocza ds. Ochrony Konsumenta i Informacji rozpoczęła analizę wniosku w kwietniu 2018 r. podczas prezydencji bułgarskiej. Ocenę skutków towarzyszącą wnioskowi przeanalizowano 24–25 kwietnia 2018 r. na podstawie odpowiedzi udzielonych w ramach listy kontrolnej. W maju i czerwcu 2018 r. zorganizowano dwa kolejne posiedzenia grupy roboczej.
7. Dyskusje kontynuowano podczas prezydencji austriackiej i rumuńskiej; odbyło się wówczas jedenaście posiedzeń grupy roboczej, a ich celem było przeanalizowanie kilku kompromisowych wniosków prezydencji. Prace prowadzono dalej za prezydencji fińskiej, kiedy to na dziesięciu posiedzeniach grupa robocza odbyła szeroko zakrojone dyskusje, a delegacje zgłosiły liczne uwagi. W efekcie wniosek w znacznym stopniu przereklamowano, zachowując jednak istotę i cele wniosku Komisji.

⁴ EESC INT/853.

8. W trakcie dyskusji na szczeblu grupy roboczej wniosek został zmieniony (zob. punkt III.A poniżej) w celu uwzględnienia wątpliwości zgłoszonych przez państwa członkowskie. Dokonano także licznych modyfikacji technicznych z myślą o doprecyzowaniu, przerehabilitowaniu i uzupełnieniu wniosku w miejscach, w których było to konieczne (zob. punkt III.B poniżej).

III. ZMIANY DO WNIOSKU KOMISJI

9. Kompromis prezydencji opiera się na elementach opisanych poniżej i stanowi sprawiedliwy i wyważony pakiet kompromisowy, który zyskał poparcie większości państw członkowskich.

A – Główne zmiany

a) Rozróżnienie między krajowymi i transgranicznymi powództwami przedstawicielskimi (art. 4, 4a i 4b; motywy 9a–11h)

Wniosek Komisji przewiduje umożliwienie upoważnionym podmiotom wyznaczonym w jednym państwie członkowskim wytaczanie powództw przedstawicielskich w innym państwie członkowskim, pod warunkiem że podmioty te spełniają pewne kryteria, takie jak prawidłowe ustanowienie i niedochodowy charakter.

Prezydencja proponuje:

- wyraźne rozróżnienie między krajowymi i transgranicznymi powództwami przedstawicielskimi i włączenie odnośnych definicji;
- odrębne kryteria wyznaczania upoważnionych podmiotów do celów krajowych powództw przedstawicielskich i do celów transgranicznych powództw przedstawicielskich, przy czym kryteria wyznaczania podmiotów do celów krajowych powództw przedstawicielskich są określone zgodnie z prawem krajowym (art. 4);
- wspólne i wzmocnione kryteria wyznaczania upoważnionych podmiotów do celów transgranicznych powództw przedstawicielskich (art. 4a i 4b);

- wzajemne uznawanie upoważnionych podmiotów wyznaczonych do celów transgranicznych powództw przedstawicielskich, przy jednoczesnym umożliwieniu krajowym sądom i organom administracyjnym zbadania niezależności finansowej danego upoważnionego podmiotu w danym transgranicznym powództwie przedstawicielskim i umożliwieniu, w stosownym przypadku, odrzucenia zdolności prawnej tego podmiotu (art. 4b ust. 3 akapit drugi);

b) Decyzje deklaratoryjne (art. 6 ust. 2 i motyw 4a)

Na wniosek państw członkowskich prezydencja proponuje skreślenie w art. 6 ust. 2 możliwości wydania – z własnej inicjatywy – przez sąd lub organ administracyjny decyzji deklaratoryjnej w sprawie odpowiedzialności zamiast nakazu rekompensaty, a zarazem umożliwienie państwom członkowskim utrzymania lub wprowadzenia przepisów dotyczących powództw w sprawie decyzji deklaratoryjnej na szczeblu krajowym, o czym mowa w motywie 4a.

c) Redystrybucja odszkodowań za małe straty (art. 6 ust. 3 lit. b))

Na wniosek państw członkowskich i ze względu na pewność prawa prezydencja proponuje skreślenie przepisu o redystrybucji niewielkich kwot odszkodowań finansowych na cele publiczne służące ochronie konsumentów, zamiast przekazania ich konsumentom, którzy ponieśli szkodę.

d) Skutki ostatecznych decyzji (art. 10 i motywy 31a i 33)

W tekście kompromisowym prezydencja uwzględnia wyrażone przez kilka państw członkowskich wątpliwości co do skutków ostatecznych decyzji, w szczególności co do wymogu, aby ostateczna decyzja stwierdzająca naruszenie była uznawana za niepodważalny dowód w podobnych sprawach; wątpliwości dotyczą tego, że wymóg ten może być sprzeczny z prawem krajowym dotyczącym oceny dowodów.

Prezydencja proponuje zamiast tego ustalić, że wyżej wymienione ostateczne decyzje mogą być wykorzystywane jako dowód istnienia danego naruszenia.

e) Przepisy przejściowe (art. 20 wraz z art. 11; motywy 35 i 35a)

Na wniosek państw członkowskich prezydencja proponuje, aby dyrektywa miała zastosowanie do powództw przedstawicielskich wytoczonych po dacie rozpoczęcia jej stosowania, a nie do naruszeń, do których zaczęło dochodzić po tej dacie. Zaproponowana przez prezydencję zmiana jest zgodna z prawem procesowym i zapewnia szybsze rozpoczęcie stosowania dyrektywy (art. 20 ust. 1 i 2).

Prezydencja uważa również, że konieczne jest uwzględnienie specyfiki prawa krajowego dotyczącego zawieszenia lub przerwania biegu terminu przedawnienia (art. 20 ust. 2a).

B – Inne zmiany

Dokonano także pewnych innych zmian, zwłaszcza w odniesieniu do:

- uzupełnienia i doprecyzowania zakresu stosowania (art. 2 i załącznik I);
- wyjaśnienia, jak funkcjonują powództwa przedstawicielskie, w szczególności jeśli chodzi o informowanie, koszty/opłaty proceduralne i rozróżnienie między środkami nakazującymi zaprzestanie szkodliwych praktyk oraz środkami dochodzenia roszczeń (art. 5, 5a, 5b, 8 i 9);
- stosowania sankcji tylko w przypadku niezastosowania się do środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk i nakazów ujawniania dowodów oraz niewypełnienia obowiązków informacyjnych, a także w odniesieniu do utrzymania kompetencji państw członkowskich w zakresie przeznaczania dochodów z grzywien (art. 14);
- uproszczenia wymogów informacyjnych dotyczących monitorowania i oceny dyrektywy (art. 18).

10. Na posiedzeniu 20 listopada 2019 r. Komitet Stałych Przedstawicieli stwierdził, że tekst zostanie przedłożony Radzie ds. Konkurencyjności 28 listopada 2019 r. z myślą o uzgodnieniu podejścia ogólnego. Nowy tekst względem wniosku Komisji **wytłuszczono/podkreślono**, a skreślenia oznaczono symbolem [...].

IV. PODSUMOWANIE

Prezydencja uważa, że tekst przedstawiony w załączniku odzwierciedla sprawiedliwy i wyważony kompromis między opiniami wyrażonymi przez delegacje. Rada jest proszona o uzgodnienie na tej podstawie podejścia ogólnego na posiedzeniu Rady ds. Konkurencyjności 28 listopada 2019 r.

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie powództw przedstawicielskich wytaczanych w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów i uchylająca dyrektywę 2009/22/WE

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,
uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 114,
uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,
po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,
uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego,
stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (0) Globalizacja i transformacja cyfrowa zwiększyły ryzyko zaistnienia sytuacji, w której duża liczba konsumentów dozna uszczerbku z powodu tej samej bezprawnej praktyki. Skutkiem naruszeń prawa Unii są szkody konsumentów. Bez skutecznych środków pozwalających wnieść sprawę przed sądy i umożliwiających dochodzenie roszczeń w przypadku poniesionych strat konsumentów nie będą mieli pełnego zaufania do rynku wewnętrznego.**
- (0a) Brak skutecznych środków egzekwowania prawa Unii chroniącego konsumentów może również prowadzić do zakłócenia uczciwej konkurencji między działającymi na skalę krajową lub międzynarodową przedsiębiorcami naruszającymi przepisy i przedsiębiorcami przestrzegającymi przepisów. Może to utrudnić sprawne funkcjonowanie rynku wewnętrznego.**
- (0b) Zgodnie z art. 26 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) rynek wewnętrzny obejmuje obszar bez granic wewnętrznych, w którym jest zapewniony swobodny przepływ towarów i usług. Rynek wewnętrzny powinien zapewniać konsumentom wartość dodaną w postaci lepszej jakości, większej różnorodności, przystępnych cen i wysokich standardów bezpieczeństwa towarów i usług, a te elementy powinny służyć promowaniu wysokiego poziomu ochrony konsumentów.**
- (0c) Art. 169 ust. 1 oraz art. 169 ust. 2 lit. a) TFUE stanowią, że Unia ma przyczyniać się do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony konsumentów poprzez środki, które przyjmuje na podstawie art. 114 TFUE. Art. 38 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej stanowi, że w politykach Unii zapewnia się wysoki poziom ochrony konsumentów.**

(1) [...]

(2) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/22/WE umożliwiła upoważnionym podmiotom wytaczanie powództw przedstawicielskich mających na celu przede wszystkim powstrzymanie i zakazanie naruszeń prawa Unii szkodliwych dla zbiorowych interesów konsumentów. Dyrektywa ta jednak w niewystarczającym stopniu uwzględniała wyzwania w zakresie egzekwowania prawa ochrony konsumentów. W celu skuteczniejszego zniechęcania do stosowania bezprawnych praktyk i w celu zmniejszenia szkód konsumentów na rynku ulegającym w coraz większym stopniu globalizacji i transformacji cyfrowej konieczna jest optymalizacja mechanizmu służącego ochronie zbiorowych interesów konsumentów, tak aby objął on środki dochodzenia roszczeń i środki nakazujące zaprzestanie szkodliwych praktyk. Ze względu na liczne wymagane zmiany [...] dyrektywę 2009/22/WE należy zastąpić.

(2a) Procedury powództwa przedstawicielskiego w sprawie zarówno środków dochodzenia roszczeń, jak i środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk różnią się w obrębie Unii i oferują niejednakowe poziomy ochrony konsumentów. W niektórych państwach członkowskich nie ma obecnie żadnych procedur zbiorowego dochodzenia roszczeń. Obniża to zaufanie konsumentów i przedsiębiorstw oraz ich zdolność do działania na rynku wewnętrznym, zakłóca konkurencję i utrudnia skuteczne egzekwowanie prawa Unii w dziedzinie ochrony konsumentów.

(2b) Aby rozwiązać te kwestie, należy wprowadzić we wszystkich państwach członkowskich co najmniej jedną procedurę powództwa przedstawicielskiego w sprawie środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk oraz środków dochodzenia roszczeń, która byłaby zgodna z niniejszą dyrektywą. Skuteczne i sprawne powództwa przedstawicielskie dostępne w całej Unii powinny zwiększać zaufanie konsumentów, umożliwiać im dochodzenie swoich praw, przyczyniać się do uczciwszej konkurencji i stworzyć równe warunki działania dla przedsiębiorców na rynku wewnętrznym.

(2c) Celem niniejszej dyrektywy jest przyczynienie się do funkcjonowania rynku wewnętrznego i zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów poprzez umożliwienie upoważnionym podmiotom reprezentującym zbiorowe interesy konsumentów wytaczania powództw przedstawicielskich – do celów zarówno środków dochodzenia roszczeń, jak i środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk – przeciwko przedsiębiorcom naruszającym przepisy prawa Unii. Upoważnione podmioty powinny mieć możliwość zwrócenia się o powstrzymanie lub o zakazanie naruszenia oraz możliwość dochodzenia roszczeń, np. wystąpienia o odszkodowanie, naprawę lub obniżenie ceny, stosownie do przypadku i zgodnie z przepisami Unii oraz przepisami krajowymi.

- (3) Powództwo przedstawicielskie powinno oferować skuteczny i sprawny sposób ochrony zbiorowych interesów konsumentów. Powinno umożliwiać upoważnionym podmiotom działanie w celu zapewnienia zgodności z odpowiednimi przepisami prawa Unii i przewyższanie napotykanym przez konsumentów w powództwach indywidualnych przeszkód, takich jak niepewność co do swoich praw i dostępnych mechanizmów proceduralnych, psychologiczna niechęć do podjęcia działania oraz niekorzystny stosunek oczekiwanych kosztów do korzyści wynikających z powództwa indywidualnego.
- (4) Ważne jest, aby zapewnić konieczną równowagę pomiędzy dostępem do wymiaru sprawiedliwości a zabezpieczeniami proceduralnymi przed nadużywaniem drogi sądowej, które mogłyby bezpodstawnie podważyć zdolność przedsiębiorstw do działania na [...] **rynku wewnętrznym**. Aby zapobiec nadużywaniu powództw przedstawicielskich, należy unikać takich elementów jak odszkodowania karne [...] oraz ustanowić przepisy dotyczące **niektórych** [...] aspektów proceduralnych, takich jak wyznaczanie **i finansowanie** upoważnionych podmiotów. [...]
- (4a) Niniejsza dyrektywa nie powinna zastępować istniejących krajowych mechanizmów proceduralnych mających na celu ochronę zbiorowych lub indywidualnych interesów konsumentów. Uwzględniając tradycje prawne państw członkowskich, zostawia [...] ona w ich gestii decyzje, czy przewidzieć, aby powództwo przedstawicielskie określone w niniejszej dyrektywie było częścią istniejącego lub przyszłego zbiorowego mechanizmu dochodzenia roszczeń lub nakazującego zaprzestanie szkodliwych praktyk czy też odrębnym mechanizmem, o ile co najmniej jeden krajowy mechanizm proceduralny w formie powództwa przedstawicielskiego spełnia wymogi niniejszej dyrektywy. Przykładowo, niniejsza dyrektywa nie powinna uniemożliwiać państw członkowskim wprowadzania przepisów dotyczących powództw w sprawie decyzji deklaratoryjnej, mimo że niniejsza dyrektywa nie zawiera przepisów dotyczących takich powództw. Jeżeli na szczeblu krajowym obok mechanizmu wymaganego na mocy niniejszej dyrektywy istnieją inne mechanizmy, upoważniony podmiot może wybrać, który mechanizm zastosować.**

- (4b) Zgodnie z zasadą autonomii proceduralnej niniejsza dyrektywa nie powinna zawierać przepisów dotyczących wszystkich aspektów postępowań z powództwa przedstawicielskiego. Dlatego też do państw członkowskich należy ustanowienie przepisów, np. przepisów dotyczących dopuszczalności, dowodów lub środków odwoławczych, mających zastosowanie w przypadku powództw przedstawicielskich. Przykładowo, do państw członkowskich powinna należeć decyzja w sprawie wymaganego stopnia podobieństwa roszczeń indywidualnych lub minimalnej liczby konsumentów, których dotyczy dane powództwo w sprawie dochodzenia roszczeń, aby dana sprawa mogła zostać dopuszczona do rozpoznania jako powództwo przedstawicielskie. Takie przepisy krajowe nie powinny utrudniać skutecznego funkcjonowania powództw przedstawicielskich określonych w niniejszej dyrektywie.**
- (5) [...]
- (6) **Zakres stosowania** niniejszej dyrektywy powinien **odzwierciedlać ostatnie zmiany w dziedzinie ochrony konsumentów. Ponieważ konsumenci działają obecnie na szerszym i ulegającym w coraz większym stopniu transformacji cyfrowej rynku, zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów wymaga, aby [...]** dziedziny takie jak ochrona danych, usługi finansowe, podróże i turystyka, energetyka [...] **oraz** telekomunikacja [...] **oprócz korzystania z ogólnego prawa ochrony konsumentów zostały objęte niniejszą dyrektywą. [...]** **W szczególności ze względu na rosnący popyt konsumentów na usługi finansowe i inwestycyjne ważne jest lepsze egzekwowanie prawa ochrony konsumentów w tych dziedzinach. Również w dziedzinie usług cyfrowych rynek konsumencki ewoluował i nastąpił wzrost zapotrzebowania na skuteczniejsze egzekwowanie prawa ochrony konsumentów, w tym w odniesieniu do ochrony danych.**

- (6a) Niniejsza dyrektywa powinna obejmować naruszenia przepisów prawa Unii wymienionych w załączniku I do niniejszej dyrektywy w zakresie, w jakim przepisy te chronią interesy konsumentów, niezależnie od tego, czy mowa jest o konsumentach czy o osobach podróżujących, użytkownikach, klientach, inwestorach detalicznych, klientach detalicznych, podmiotach danych czy innych osobach. Niniejsza dyrektywa powinna jednak chronić interesy osób fizycznych, które mogą zostać poszkodowane lub zostały poszkodowane w wyniku tych naruszeń, tylko wówczas, gdy osoby te kwalifikują się jako konsumenci zgodnie z niniejszą dyrektywą. Naruszenia przynoszące szkody osobom fizycznym, które kwalifikują się jako przedsiębiorcy, nie powinny być objęte zakresem stosowania.
- (6b) Niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla aktów prawnych wymienionych w załączniku I i w związku z tym nie powinna zmieniać ani poszerzać zawartych w tych aktach definicji ani nie powinna zastępować żadnego z mechanizmów egzekwowania prawa przewidzianych w tych aktach prawnych. Przykładowo, mechanizmy egzekwowania prawa ustanowione w rozporządzeniu (UE) 2016/679 Parlamentu Europejskiego i Rady (ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych) lub na nim oparte mogą, w stosownych przypadkach, nadal być wykorzystywane do ochrony zbiorowych interesów konsumentów.
- (6c) Dla jasności w załączniku I należy jak najdokładniej określić zakres stosowania niniejszej dyrektywy. Jeżeli akty prawne wymienione w załączniku I zawierają przepisy, które nie dotyczą ochrony konsumentów, należy odnieść się do przepisów szczegółowych, które chronią interesy konsumentów. Jednak takie odniesienia nie zawsze są wykonalne lub możliwe ze względu na strukturę niektórych aktów prawnych, w szczególności w dziedzinie usług finansowych, w tym usług inwestycyjnych.
- (6d) W celu zapewnienia odpowiedniej reakcji na szybko ewoluujące – pod względem formy i skali – naruszenie prawa Unii, należy rozważyć – w każdym przypadku gdy przyjmowany jest nowy akt Unii mający znaczenie dla ochrony zbiorowych interesów konsumentów – czy należy zmienić załącznik I do niniejszej dyrektywy w celu objęcia tego nowego aktu zakresem jej stosowania.
- (6e) Państwa członkowskie powinny zachować swoje kompetencje – zgodnie z prawem Unii – w zakresie stosowania przepisów niniejszej dyrektywy do dziedzin nieobjętych zakresem jej stosowania. Państwa członkowskie mogą np. utrzymać lub wprowadzić przepisy krajowe odpowiadające wszystkim lub niektórym przepisom niniejszej dyrektywy w odniesieniu do sporów nieobjętych zakresem stosowania załącznika I.

- (7) Komisja przyjęła wniosek ustawodawczy w sprawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 261/2004 ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów oraz rozporządzenia (WE) nr 2027/97 w sprawie odpowiedzialności przewoźnika lotniczego z tytułu przewozu pasażerów i ich bagażu drogą powietrzną, jak i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącego praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym oraz wniosek ustawodawczy w sprawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącego praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym. W związku z tym należy przewidzieć, aby rok po wejściu w życie niniejszej dyrektywy Komisja dokonała oceny, czy przepisy Unii w zakresie praw pasażerów korzystających z transportu lotniczego oraz pasażerów w ruchu kolejowym oferują odpowiedni poziom ochrony konsumentów, porównywalny z poziomem przewidzianym w niniejszej dyrektywie, oraz aby wyciągnęła wszelkie konieczne wnioski co do zakresu stosowania niniejszej dyrektywy.

(7a) Jako że zarówno procedury sądowe, jak i administracyjne mogą być w sposób skuteczny i sprawny wykorzystywane do ochrony zbiorowych interesów konsumentów, w gestii państw członkowskich zostawia się decyzję, czy powództwo przedstawicielskie można wytoczyć w drodze postępowania sądowego czy administracyjnego czy obu, w zależności od danej dziedziny prawa lub danego sektora gospodarki. Nie narusza to prawa do skutecznego środka prawnego zapisanego w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zgodnie z którym państwa członkowskie mają zapewnić, aby konsumenci i przedsiębiorstwa mieli prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem w odniesieniu do jakiegokolwiek decyzji administracyjnej podjętej zgodnie z przepisami krajowymi wdrażającymi niniejszą dyrektywę. Obejmuje to możliwość uzyskania przez strony decyzji zawieszającej wykonanie decyzji będącej przedmiotem sporu, zgodnie z prawem krajowym.

- (8) Bazując na dyrektywie 2009/22/WE, niniejsza dyrektywa powinna obejmować zarówno naruszenia krajowe, jak i transgraniczne, zwłaszcza kiedy konsumenci, [...] **którzy odczuwają skutki** danego naruszenia, mieszkają w jednym lub kilku państwach członkowskich innych niż państwo członkowskie, w którym siedzibę ma przedsiębiorca naruszający przepisy. Niniejsza dyrektywa powinna również obejmować naruszenia, których zaprzestano przed wszczęciem lub zakończeniem postępowania z powództwa przedstawicielskiego, jako że konieczne może jeszcze okazać się: zapobiegnięcie powtórzeniu danej praktyki **poprzez jej zakazanie**; ustalenie, że dana praktyka stanowiła naruszenie, i ułatwienie dochodzenia roszczeń konsumenckich.

(9) Niniejsza dyrektywa nie powinna wpływać na stosowanie ani nie powinna ustanawiać przepisów [...] dotyczących prawa prywatnego międzynarodowego w zakresie właściwości sądów, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych lub prawa właściwego. Do powództw przedstawicielskich określonych w niniejszej dyrektywie stosuje się istniejące instrumenty prawa Unii. W szczególności, do powództw przedstawicielskich określonych w niniejszej dyrektywie powinny mieć zastosowanie: rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Bruksela Ia), rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) oraz rozporządzenie (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II).

(9-a) Należy odnotować, że rozporządzenie Bruksela Ia nie obejmuje kompetencji organów administracyjnych ani uznawania lub wykonywania orzeczeń przez takie organy. Kwestie te należy pozostawić prawu krajowemu.

(9a) Zależnie od przypadku upoważniony podmiot powinien mieć możliwość – zgodnie z przepisami prawa prywatnego międzynarodowego – wytoczenia powództwa przedstawicielskiego w państwie członkowskim, w którym podmiot ten został wyznaczony, a także w innym państwie członkowskim. Bazując na dyrektywie 2009/22/WE, w niniejszej dyrektywie należy dokonać rozróżnienia między tymi dwoma rodzajami powództw przedstawicielskich. W przypadku gdy upoważniony podmiot wytacza powództwo w innym państwie członkowskim niż państwo, w którym został wyznaczony, powództwo to należy uznać za powództwo transgraniczne. W przypadku gdy upoważniony podmiot wytacza powództwo przedstawicielskie w państwie członkowskim, w którym został wyznaczony, powództwo to należy uznać za krajowe powództwo przedstawicielskie, nawet jeżeli powództwo to zostało wytoczone przeciwko przedsiębiorcy mającemu siedzibę w innym państwie członkowskim lub nawet jeżeli w ramach tego powództwa reprezentowani są konsumenci z kilku państw członkowskich. Czynnikiem decydującym o rodzaju powództwa przedstawicielskiego powinno być państwo członkowskie, w którym wytacza się dane powództwo. Z tej przyczyny krajowe powództwo przedstawicielskie nie może w toku postępowania przekształcić się w powództwo transgraniczne ani odwrotnie.

(9b) Aktywną rolę w zapewnianiu zgodności z odpowiednimi przepisami prawa Unii powinny w szczególności odgrywać organizacje konsumenckie; wszystkie mają też możliwość ubiegania się o status upoważnionego podmiotu zgodnie z prawem krajowym. W zależności od krajowych tradycji prawnych aktywną rolę w zapewnianiu zgodności z odpowiednimi przepisami prawa Unii mogą odgrywać również podmioty publiczne, wytaczając powództwa przedstawicielskie określone w niniejszej dyrektywie.

- (10) Do celów transgranicznych powództw przedstawicielskich [...] upoważnione podmioty w całej Unii powinny spełniać te same kryteria. W szczególności muszą to być osoby prawne prawidłowo ustanowione zgodnie z prawem danego państwa członkowskiego, muszą mieć w pewnym stopniu trwały charakter i działać publicznie, nie mogą być nastawione na osiąganie zysku, a także muszą mieć uzasadniony interes – w świetle swoich celów statutowych – w zapewnianiu ochrony interesów konsumentów zgodnie z [...] odpowiednimi przepisami prawa Unii. [...] Do celów ochrony konsumentów te uprawnione podmioty powinny mieć pewne cechy niezbędne do podejmowania decyzji dotyczących wytaczania powództw przedstawicielskich w imieniu konsumentów. Powinny mieć wiedzę i umiejętności w obszarze swojej działalności, w tym taką znajomość prawa, która umożliwia im niezależne podejmowanie świadomych decyzji co do tego, czy wytoczyć powództwo przedstawicielskie czy też nie. Nie powinno to naruszać ich prawa do korzystania z doradztwa prawnego np. adwokatów. Aby zagwarantować niezależność upoważnionych podmiotów, powinny być one w dobrej i stabilnej kondycji finansowej, z uwzględnieniem przykładowo wszelkich dochodów lub aktywów, które podmioty te mogą posiadać. Powinny też udostępniać pełne przejrzyste informacje na temat źródła swojego finansowania i przewidzieć odpowiednie procedury mające na celu zapobieganie szkodliwym wpływom na zbiorowe interesy reprezentowanych konsumentów. W szczególności żadne strony trzecie, inne niż doradcy prawni tych podmiotów i zainteresowani konsumenci, nie powinny wpływać na podejmowanie przez upoważnione podmioty decyzji proceduralnych w kontekście powództw przedstawicielskich, w tym dotyczących ugód. Takie strony trzecie nie powinny finansować wytaczania powództwa przedstawicielskiego w sprawie dochodzenia roszczeń przeciwko pozwanemu, który jest konkurentem podmiotu finansującego, ani przeciwko pozwanemu, od którego podmiot finansujący jest zależny. Powinno to jednak pozostawać bez uszczerbku dla wszelkich form finansowania publicznego.

(10a) Jeżeli chodzi o upoważnione podmioty wyznaczone do celów krajowych powództw przedstawicielskich, państwa członkowskie powinny mieć możliwość swobodnego ustalania kryteriów dotyczących takich podmiotów zgodnie ze swoimi przepisami krajowymi. Powinny jednak mieć możliwość stosowania kryteriów określonych w niniejszej dyrektywie dla upoważnionych podmiotów wyznaczonych do celów transgranicznych powództw przedstawicielskich również w stosunku do upoważnionych podmiotów działających wyłącznie do celów powództw krajowych.

(10b) Wszelkie kryteria stosowane do upoważnionych podmiotów wyznaczonych do celów transgranicznych lub krajowych powództw przedstawicielskich nie powinny utrudniać skutecznego funkcjonowania powództw przedstawicielskich określonych w niniejszej dyrektywie.

(10c) Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy, zgodnie z którymi prawo upoważnionego podmiotu do wytaczania transgranicznego powództwa przedstawicielskiego będzie ograniczone tylko do obszaru jego działalności. Przykładowo, przepisy te mogą stanowić, że upoważnione podmioty chroniące interesy konsumentów w dziedzinie bezpieczeństwa żywności lub praw pasażerów mogą wytaczać transgraniczne powództwa przedstawicielskie tylko związane z tymi celami.

(11) [...]

(11a) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość wyznaczania upoważnionych podmiotów z wyprzedzeniem. Jednak do celów krajowych powództw przedstawicielskich państwa członkowskie mogą jednocześnie lub alternatywnie wyznaczyć upoważnione podmioty na zasadzie *ad hoc* do celów konkretnego powództwa. Takiego wyznaczenia może dokonać sąd lub organ administracyjny, przed którymi wytoczono powództwo, w stosownych przypadkach także w drodze akceptacji. Jednak do celów transgranicznych powództw przedstawicielskich konieczne są wspólne zabezpieczenia. W związku z tym upoważnione podmioty wyznaczone na zasadzie *ad hoc* nie powinny mieć możliwości wytaczania transgranicznych powództw przedstawicielskich.

(11b) Do wyznaczającego państwa członkowskiego powinny należeć: zapewnienie, aby upoważniony podmiot wyznaczony do celów transgranicznych powództw przedstawicielskich spełniał stosowne kryteria, ocena, czy podmiot ten nadal je spełnia, a w razie konieczności cofnięcie wyznaczenia upoważnionego podmiotu. Państwa członkowskie powinny co najmniej raz na pięć lat przeprowadzać ocenę spełniania tych kryteriów przez upoważnione podmioty.

(11c) Jeżeli spełnianie kryteriów przez upoważniony podmiot budzi wątpliwości, państwo członkowskie, które wyznaczyło dany podmiot, powinno przeanalizować te wątpliwości i w stosownym przypadku cofnąć wyznaczenie. Państwa członkowskie powinny wyznaczyć krajowe punkty kontaktowe do celów przekazywania i przyjmowania wniosków o taką analizę.

(11d) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby przed ich sądami lub organami administracyjnymi transgraniczne powództwa przedstawicielskie mogły być wytaczane przez upoważnione podmioty wyznaczone do celów takich powództw przedstawicielskich w innym państwie członkowskim. Ponadto upoważnione podmioty z różnych państw członkowskich powinny mieć możliwość połączenia sił w ramach pojedynczego powództwa przedstawicielskiego przed jednym właściwym forum zgodnie z odpowiednimi przepisami dotyczącymi właściwości. Nie powinno to naruszać prawa sądu lub organu administracyjnego, przed którymi wytoczono powództwo, do zbadania, czy powództwo to można rozpoznawać jako pojedyncze powództwo przedstawicielskie.

(11e) Należy zapewnić wzajemne uznawanie zdolności prawnej upoważnionych podmiotów wyznaczonych do celów transgranicznych powództw przedstawicielskich. Komisje należy poinformować o nazwie tych organizacji i organów publicznych, a Komisja powinna podać ten wykaz do wiadomości publicznej. Włączenie do wykazu powinno stanowić dowód zdolności prawnej danej organizacji lub danego organu publicznego wytaczających powództwo. Nie powinno to naruszać prawa do zbadania, czy cel danego upoważnionego podmiotu uzasadnia wytoczenie powództwa w danym przypadku.

(11ea) Aby zapobiec konfliktom interesów, państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustanowienia przepisów, zgodnie z którymi ich sądy lub organy administracyjne mogłyby badać, czy dany upoważniony podmiot wytaczający transgraniczne powództwo przedstawicielskie w sprawie dochodzenia roszczeń jest finansowany przez stronę trzecią, która mogłaby odnieść korzyść gospodarczą w wyniku danego transgranicznego powództwa przedstawicielskiego, i – w przypadku zaistnienia takiej sytuacji – mogłyby odrzucić zdolność prawną upoważnionego podmiotu do celów tego powództwa.

(11f) Wytaczając transgraniczne powództwo przedstawicielskie, upoważniony podmiot powinien być zobowiązany do potwierdzenia przed sądem lub organem administracyjnym nadzorującymi dane powództwo, że nadal spełnia stosowne kryteria. Jednak sąd lub organ administracyjny powinny zbadać spełnianie tych kryteriów, jeżeli zostaną poinformowane o jakichkolwiek uzasadnionych wątpliwościach w tym względzie.

(11g) Państwa członkowskie powinny podjąć środki w celu zaradzenia sytuacjom, w których przedstawione przez podmiot informacje na temat spełniania kryteriów, są nieprawdziwe. Środkiem takim mogą być np. kary, oddalenie powództwa lub inne środki proceduralne. Jednak oddalenie powództwa nie powinno mieć wpływu na prawa konsumentów, których dotyczy dane powództwo.

(11h) Sady lub organy administracyjne powinny mieć możliwość oceny dopuszczalności konkretnego transgranicznego powództwa przedstawicielskiego zgodnie z prawem krajowym. Zgodnie z zasadą niedyskryminacji wymogi w zakresie dopuszczalności stosowane do konkretnych transgranicznych powództw przedstawicielskich nie powinny różnić się od wymogów stosowanych do konkretnych krajowych powództw przedstawicielskich.

(12) [...]

(12a) Środki nakazujące zaprzestanie szkodliwych praktyk mają na celu ochronę zbiorowych interesów konsumentów niezależnie od jakiejkolwiek rzeczywistej straty lub szkody poniesionych przez indywidualnych konsumentów. Środki nakazujące zaprzestanie szkodliwych praktyk mogą nakładać na przedsiębiorców obowiązek podjęcia konkretnych działań, takich jak przekazanie konsumentom informacji wcześniej pominiętych z naruszeniem obowiązków prawnych. Decyzja w sprawie środka nakazującego zaprzestanie szkodliwych praktyk nie powinna zależeć od tego, czy dana praktykę zastosowano umyślnie czy przez zaniedbanie.

(12b) Wytaczając powództwo przedstawicielskie, upoważniony podmiot powinien przekazać sądowi lub organowi administracyjnemu wystarczające informacje na temat konsumentów, których dotyczy dane powództwo. Informacje te powinny umożliwić sądowi lub organowi administracyjnemu ustalenie swojej właściwości i prawa właściwego. W sprawie dotyczącej czynu niedozwolonego należy poinformować sąd lub organ administracyjny o miejscu, w którym doszło lub może dojść do szkodliwego zdarzenia mającego wpływ na konsumentów. Szczegółowość wymaganych informacji może być różna, zależnie od tego, o zastosowanie jakiego środka wnosi upoważniony podmiot i czy ma zastosowanie mechanizm „opt-in” czy „opt-out”. Ponadto, w przypadku wytoczenia powództwa przedstawicielskiego w sprawie środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk, ewentualnego zawieszenia lub przerwania biegu terminu przedawnienia mającego zastosowanie do późniejszych roszczeń, upoważniony podmiot powinien przekazać wystarczające informacje na temat grupy konsumentów, których dotyczy dane powództwo.

(13) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby upoważnione podmioty miały możliwość wnoszenia o zastosowanie środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk oraz środków dochodzenia roszczeń. [...] Z myślą o skuteczności proceduralnej powództw przedstawicielskich państwa członkowskie powinny mieć możliwość zdecydowania, że [...] upoważnione podmioty mogą wnosić [...] o zastosowanie środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk oraz środków dochodzenia roszczeń w ramach pojedynczego powództwa przedstawicielskiego lub w ramach odrębnych powództw przedstawicielskich. [...] . Jeżeli wnosi się o te środki w ramach pojedynczego powództwa, upoważnione podmioty powinny mieć możliwość wniesienia o zastosowanie wszystkich właściwych środków w chwili wytaczania powództwa lub wniesienia najpierw o odpowiednie środki [...] nakazujące zaprzestanie szkodliwych praktyk, a następnie – w stosownym przypadku – o odpowiednie środki dochodzenia roszczeń [...].

(13a) Upoważniony podmiot wytaczający powództwo przedstawicielskie na mocy niniejszej dyrektywy powinien wnosić o odpowiednie środki, w tym środki dochodzenia roszczeń, w interesie konsumentów, którzy odczuwają skutki danego naruszenia. Upoważniony podmiot powinien mieć prawa i obowiązki proceduralne przysługujące stronie skarżącej w postępowaniu. Państwa członkowskie mogą zapewnić indywidualnym konsumentom, których dotyczy dane powództwo, pewne prawa w ramach powództwa przedstawicielskiego. Jednak indywidualni konsumenci nie powinni mieć możliwości ingerowania w decyzje proceduralne podejmowane przez upoważnione podmioty, indywidualnego wnoszenia o dowody w ramach postępowania ani indywidualnego odwoływania się od decyzji proceduralnych sądu lub organu administracyjnego nadzorującego dane powództwo przedstawicielskie. Indywidualni konsumenci nie powinni także mieć obowiązków proceduralnych w ramach powództwa przedstawicielskiego.

(13b) Jednak zainteresowani konsumenci powinni mieć prawo do odnoszenia korzyści z powództwa przedstawicielskiego. W powództwach przedstawicielskich w sprawie środków dochodzenia roszczeń korzyści te miałyby formę środków zaradczych, takich jak odszkodowanie, naprawa, wymiana, obniżenie ceny, zakończenie umowy lub zwrot zapłaty. W powództwach przedstawicielskich w sprawie środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk korzyścią byłoby powstrzymanie danej praktyki stanowiącej naruszenie lub zakazanie tej praktyki.

(13c) Niniejsza dyrektywa nie powinna mieć wpływu na krajowe przepisy dotyczące zwrotu kosztów postępowania ani na krajowe przepisy dotyczące zasady „przegrywający płaci”. Indywidualni konsumenci, których dotyczy powództwo, nie powinni ponosić kosztów postępowania ani kosztów upoważnionego podmiotu czy przedsiębiorcy. Wyjątki od tego przepisu należy stosować tylko w szczególnych okolicznościach, przewidzianych prawem krajowym, np. wówczas gdy konsument umyślnie lub przez zaniedbanie generuje zbędne koszty prawne np. przedłużając postępowanie z powodu bezprawnego działania, lub w innych uzasadnionych wyjątkowych przypadkach. Koszty postępowania powinny obejmować, przykładowo, wszelkie koszty wynikające z faktu, że dowolna ze stron była reprezentowana przez adwokata lub innego prawnika, albo koszty związane z doręczeniem lub tłumaczeniem dokumentów. Ponadto państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustanowienia przepisów, które będą pozwalały upoważnionym podmiotom na pobieranie niewysokich opłat z tytułu przystąpienia lub innych opłat z tytułu uczestnictwa od konsumentów, którzy wyrazili wprost, że chcą, aby w ramach konkretnego powództwa przedstawicielskiego w sprawie środków dochodzenia roszczeń reprezentował ich upoważniony podmiot.

(14) [...]

(14a) Wśród środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk powinny znajdować się środki definitywne i tymczasowe. Środki tymczasowe mogą obejmować środki okresowe, zabezpieczające i zapobiegawcze służące powstrzymaniu bieżącej praktyki lub zakazaniu praktyki, w przypadku gdy praktyka ta nie została zastosowana, ale istnieje ryzyko, że spowodowałaby poważną lub nieodwracalną szkodę dla konsumentów. Wśród środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk mogą znajdować się także środki ustalające, że dana praktyka stanowi naruszenie prawa, w przypadkach gdy: praktyki tej zaprzestano, zanim wytoczono powództwo przedstawicielskie, nadal istnieje potrzeba ustalenia, że taka praktyka stanowiła naruszenie prawa, np. w celu ułatwienia wniesienia powództw następczych w sprawie środków dochodzenia roszczeń. Środki nakazujące zaprzestanie szkodliwych praktyk mogą obejmować obowiązek opublikowania przez przedsiębiorcę naruszającego przepisy całości lub fragmentu decyzji w sprawie danego środka, w formie, jaką uzna się za adekwatną, albo opublikowania oświadczenia korygującego.

(14b) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość wprowadzenia wymogu, by strona, która ma zamiar wytoczyć powództwo w sprawie nakazu zaprzestania szkodliwych praktyk, przeprowadziła wcześniejsze konsultacje, aby dać pozwanemu możliwość zaprzestania spornego naruszenia. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość wprowadzenia wymogu, aby takie wcześniejsze konsultacje przeprowadzone zostały wspólnie z niezależnym organem publicznym wyznaczonym przez te państwa członkowskie. W przypadku gdy państwa członkowskie stwierdziły, że należy przeprowadzić wcześniejsze konsultacje, należy ustalić nieprzekraczalny dwutygodniowy termin od dnia wniesienia o konsultacje, po upływie którego, jeżeli nie zaprzestano szkodliwej praktyki, wnioskodawca powinien mieć prawo do wytoczenia bez dalszej zwłoki powództwa przed właściwym sądem lub organem administracyjnym. Te wymogi mogą być – zgodnie z prawem krajowym – stosowane także w odniesieniu do powództw w sprawie środków dochodzenia roszczeń.

(15) [...]

(15a) W niniejszej dyrektywie przewidziano mechanizm proceduralny, który nie wpływa na przepisy ustanawiające podmiotowe prawa konsumentów do umownych i pozaumownych środków zaradczych – w przypadku gdy interesy konsumentów ucierpiały w wyniku naruszenia – takich jak odszkodowanie, rozwiązanie umowy, zwrot kosztów, wymiana, naprawa lub obniżenie ceny, stosownie do przypadku i zgodnie z przepisami Unii lub przepisami krajowymi. Niniejsza dyrektywa nie powinna umożliwiać zobowiązywania przedsiębiorcy naruszającego przepisy do przyznawania odszkodowań karnych lub nadmiernej rekompensaty konsumentom, którzy odczuwają skutki danego naruszenia. Powództwo przedstawicielskie w sprawie dochodzenia roszczeń na mocy niniejszej dyrektywy można wytoczyć wyłącznie w przypadku, gdy prawo Unii lub prawo krajowe przewidują takie prawa podmiotowe.

(15b) Konsumenci, których dotyczy powództwo przedstawicielskie w sprawie dochodzenia roszczeń, po wytoczeniu takiego powództwa powinni mieć stosowne możliwości wyrażenia, czy chcą być reprezentowani przez upoważniony podmiot w tym konkretnym powództwie przedstawicielskim i czy chcą odnieść korzyści z odnośnych wyników tego powództwa. Aby jak najlepiej uwzględnić swoje tradycje prawne, państwa członkowskie powinny przewidzieć mechanizm „opt-in” lub mechanizm „opt-out” lub kombinację obu. W ramach mechanizmu „opt-in” konsumenci powinni być zobowiązani do wyrażenia wprost, że w ramach danego powództwa przedstawicielskiego w sprawie dochodzenia roszczeń chcą być reprezentowani przez upoważniony podmiot. W ramach mechanizmu „opt-out” konsumenci powinni być zobowiązani do wyrażenia wprost, że w ramach danego powództwa przedstawicielskiego w sprawie dochodzenia roszczeń nie chcą być reprezentowani przez upoważniony podmiot. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość zdecydowania, na którym etapie powództwa przedstawicielskiego indywidualni konsumenci mogliby skorzystać z prawa wyboru mechanizmu „opt-in” lub mechanizmu „opt-out” w ramach danego postępowania.

(15ba) Państwa członkowskie wprowadzające mechanizm „opt-in” powinny mieć możliwość nałożenia wymogu, zgodnie z którym pewna część konsumentów musi wyrazić wolę udziału w danym powództwie przedstawicielskim w sprawie środków dochodzenia roszczeń, zanim zostanie ono wytoczone, natomiast pozostali konsumenci mają możliwość przystąpienia do tego mechanizmu również po wytoczeniu danego powództwa.

(15c) Jednak w celu zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania i uniknięcia sprzecznych orzeczeń, należy wprowadzić obowiązek zastosowania mechanizmu „opt-in” w odniesieniu do powództwa przedstawicielskiego w sprawie dochodzenia roszczeń, w przypadku gdy konsumenci, którzy odczuwają skutki danego naruszenia, nie mają miejsca zwykłego pobytu w państwie członkowskim sądu lub organu administracyjnego, przed którymi wytoczono dane powództwo przedstawicielskie. W takiej sytuacji konsumenci powinni wyrazić wprost, że chcą być reprezentowani w ramach danego powództwa przedstawicielskiego, tak aby wynik tego powództwa był dla nich wiążący.

(15d) W przypadku gdy konsumenci wyrażą wprost lub w sposób dorozumiany, że w ramach danego powództwa przedstawicielskiego w sprawie dochodzenia roszczeń chcą być reprezentowani przez upoważniony podmiot, niezależnie od tego, czy powództwo to zostało wytoczone w ramach mechanizmu „opt-in” czy mechanizmu „opt-out”, nie powinni już mieć możliwości bycia reprezentowanymi w innych powództwach przedstawicielskich ani wytaczania indywidualnych powództw w tej samej sprawie i przeciwko temu samemu przedsiębiorcy. Jednak nie powinno to mieć zastosowania, jeżeli dany konsument po wyrażeniu wprost lub w sposób dorozumiany, że chce być reprezentowany w ramach danego powództwa przedstawicielskiego w sprawie dochodzenia roszczeń, wycofa się z tego powództwa w późniejszym terminie zgodnie z prawem krajowym, na przykład wówczas gdy konsument w późniejszym terminie nie wyrazi zgody na to, aby dana ugoda była dla niego wiążąca.

(15e) Ze względu na sprawność i efektywność państwa członkowskie, zgodnie z przepisami krajowymi, mogą także zapewnić konsumentom możliwość uzyskania bezpośrednich korzyści ze środka dochodzenia roszczeń, po tym jak został on wydany, bez konieczności spełnienia innych wymogów dotyczących wcześniejszego uczestnictwa w powództwie.

(15f) Państwa członkowskie powinny ustanowić przepisy dotyczące koordynacji między powództwami przedstawicielskimi, powództwami indywidualnymi wytoczonymi przez indywidualnych konsumentów oraz wszelkimi innymi powództwami, których celem jest ochrona indywidualnych i zbiorowych interesów konsumentów zgodnie z prawem Unii i prawem krajowym. Środki nakazujące zaprzestania szkodliwych praktyk na mocy niniejszej dyrektywy powinny pozostawać bez uszczerbku dla powództw indywidualnych w sprawie dochodzenia roszczeń, wytaczanych przez konsumentów poszkodowanych w wyniku praktyki objętej środkami nakazującymi zaprzestanie szkodliwych praktyk.

(16) [...]

(17) [...]

(18) Państwa członkowskie [...] **powinny** wprowadzić wymóg, by upoważnione podmioty przekazywały wystarczające informacje do celów wsparcia powództwa przedstawicielskiego w sprawie dochodzenia roszczeń, w tym by przekazywały opis grupy konsumentów, [...] **którzy odczuwają skutki** danego naruszenia, oraz informacje na temat kwestii w zakresie stanu faktycznego i prawa, które mają być rozstrzygnięte w ramach danego powództwa przedstawicielskiego. Upoważniony podmiot nie powinien mieć obowiązku zidentyfikowania wszystkich poszczególnych konsumentów, których dotyczy powództwo, aby wytoczyć [...] **to powództwo**. W powództwach przedstawicielskich w sprawie dochodzenia roszczeń sąd lub organ administracyjny powinny na jak najwcześniejszym etapie postępowania zweryfikować, czy dana sprawa nadaje się do wniesienia w trybie powództwa przedstawicielskiego, uwzględniając charakter naruszenia oraz charakter szkód poniesionych przez konsumentów **odczuwających skutki naruszenia**.

(19) [...]

(19a) W ramach środka dochodzenia roszczeń należy wskazać indywidualnych konsumentów lub przynajmniej opisać grupę konsumentów uprawnionych do skorzystania ze środków zaradczych przewidzianych przez ten środek i, jeżeli ma to zastosowanie, określić metodę kwantyfikacji i odpowiednie kroki, które mają podjąć konsumenci i przedsiębiorcy w celu wdrożenia środków zaradczych. Konsumenci uprawnieni do skorzystania ze środków zaradczych powinni mieć możliwość otrzymania tych środków bez konieczności wszczynania odrębnego postępowania. Przykładowo, wymóg dotyczący odrębnego postępowania nakłada na konsumenta obowiązek wytoczenia powództwa indywidualnego przed sądem lub organem administracyjnym w celu kwantyfikacji szkody. Natomiast, aby dojść indywidualnego roszczenia, konsumenci mogą być zobowiązani do podjęcia określonych kroków, np. do zwrócenia się do podmiotu odpowiedzialnego za egzekwowanie środka dochodzenia roszczeń.

(19b) Państwa członkowskie powinny ustanowić lub utrzymać przepisy dotyczące terminów, np. terminu przedawnienia lub innych terminów na skorzystanie z prawa do dochodzenia roszczeń, tak aby indywidualni konsumenci mogli korzystać ze środków dochodzenia roszczeń. Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy dotyczące przeznaczenia wszelkich pozostałych środków finansowych przeznaczonych na dochodzenie roszczeń, które to środki nie zostały odzyskane w ustalonym terminie.

(20) [...]

(21) [...]

(22) [...]

(23) [...]

(24) [...]

(25) [...]

- (26) **W ramach** powództwa przedstawicielskiego **w sprawie środków dochodzenia roszczeń** [...] powinno się zachęcać do zawierania zbiorowych ugód [...] mających na celu zapewnienie dochodzenia roszczeń poszkodowanym konsumentom.
- (27) [...]
- (28) Sąd i organ administracyjny powinny [...] **mieć możliwość** zachęcania przedsiębiorcy [...] i uprawnionego podmiotu, który wytoczył powództwo przedstawicielskie w sprawie dochodzenia roszczeń, do podjęcia negocjacji mających na celu zawarcie ugody w sprawie roszczeń konsumentów, **których dotyczy dane powództwo.** [...]
- (29) [...]

- (30) Jakakolwiek ugoda [...] zawarta w kontekście powództwa przedstawicielskiego w sprawie dochodzenia roszczeń [...] powinna być zatwierdzona przez właściwy sąd lub [...] organ administracyjny [...], chyba że warunki ugody nie mogą zostać wdrożone lub ugoda jest sprzeczna z obowiązującym prawem krajowym mającym zastosowanie do przedmiotu powództwa, od którego to prawa nie można w drodze umowy odstąpić ze szkoda dla konsumenta. Przykładowo, ugoda, która wyraźnie zostawia niezmienione jedno z postanowień umownych, dając przedsiębiorcy wyłączne prawo do interpretowania wszelkich innych postanowień tej umowy, może być sprzeczna z obowiązującym prawem krajowym.
- (30a) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustanowienia przepisów, które będą pozwalały sądowi lub organowi administracyjnemu na odmowę zatwierdzenia ugody również w przypadku, gdy ten sąd lub ten organ administracyjny uznają ugodę za nieuczciwą.
- (30b) Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy, zgodnie z którymi zainteresowani konsumenci indywidualni będą mieli możliwość wyrażenia lub niewyrażenia zgody na to, aby dana ugoda była dla nich wiążąca.
- (31) Zapewnienie, aby konsumenci zostali poinformowani o powództwie przedstawicielskim, jest kluczowe dla jego powodzenia. Konsumenci [...] muszą wiedzieć o [...] powództwie, [...] aby móc wprost lub w sposób dorozumiany wyrazić, że chcą być reprezentowani przez upoważniony podmiot w danym powództwie przedstawicielskim w sprawie dochodzenia roszczeń. Państwa członkowskie powinny to umożliwić, ustanawiając odpowiednie przepisy dotyczące rozpowszechniania wśród konsumentów informacji o powództwach. Do państw członkowskich powinna należeć decyzja, kto powinien być odpowiedzialny za rozpowszechnianie informacji. [...]

(31a) Konsumenci powinni być również informowani o ostatecznych decyzjach w sprawie środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk, środków dochodzenia roszczeń lub zatwierdzonych ugód, o prawach konsumentów przysługujących po stwierdzeniu naruszenia i o wszelkich późniejszych krokach, które zainteresowani konsumenci mają podjąć w szczególności w celu dojścia roszczenia. Ryzyko reputacyjne związane z rozpowszechnianiem informacji na temat naruszenia ma znaczenie również dla zniechęcenia przedsiębiorców naruszających prawa konsumentów.

(32) Informacje, aby były skuteczne, powinny być odpowiednie i proporcjonalne do okoliczności sprawy. [...] Takie informacje można umieścić na przykład na stronie internetowej przedsiębiorcy, w mediach społecznościowych, na internetowych platformach handlowych lub w popularnych gazetach, w tym w gazetach, których dystrybucję przeprowadza się wyłącznie za pośrednictwem elektronicznych środków komunikacji. W miarę możliwości **i w stosownych przypadkach** konsumenci powinni być informowani indywidualnie pocztą elektroniczną lub tradycyjną. Na żądanie informacje te powinny być przekazywane w formatach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami.

(32a) Przedsiębiorca naruszający przepisy powinien mieć obowiązek przekazywania – na własny koszt – wszystkim zainteresowanym konsumentom informacji o ostatecznych środkach nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk i o środkach dochodzenia roszczeń. Przedsiębiorca powinien również poinformować konsumentów o ugodzie zatwierdzonej przez sąd lub organ administracyjny. Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy, zgodnie z którymi taki obowiązek zależeć będzie od wniosku złożonego przez upoważniony podmiot. Przedsiębiorca nie powinien mieć obowiązku przekazywania informacji po raz drugi, jeżeli zgodnie z prawem krajowym informacje dotyczące ostatecznych decyzji i zatwierdzonych ugód są przekazywane konsumentom, których dotyczy powództwo, przez sąd lub organ administracyjny lub upoważniony podmiot.

(33) [...] Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby ostateczna decyzja sądu lub organu administracyjnego dowolnego państwa członkowskiego stwierdzająca naruszenie szkodzące zbiorowym interesom konsumentów mogła zostać wykorzystana jako dowód istnienia tego naruszenia do celów wszelkich innych powództw w sprawie dochodzenia roszczeń wytaczanych przed krajowymi sądami lub organami administracyjnymi tych państw członkowskich przeciwko temu samemu przedsiębiorcy z tytułu tego samego naruszenia. Zgodnie z zasadą niezależności sądów i zasadą swobodnej oceny dowodów nie powinno to naruszać krajowych przepisów dotyczących oceny dowodów.

(34) [...]

(35) [...] Bieg terminów przedawnienia jest zazwyczaj zawieszany w momencie wytoczenia powództwa. Jednak powództwa w sprawie środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk nie muszą mieć tego skutku w odniesieniu do późniejszych środków dochodzenia roszczeń, które mogą być rezultatem tego samego naruszenia. Państwa członkowskie powinny zatem zapewnić, aby toczące się powództwo przedstawicielskie w sprawie środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk miało w odniesieniu do konsumentów, których dotyczy dane powództwo, skutek zawieszający lub przerywający bieg terminu przedawnienia, tak aby przez fakt, że termin przedawnienia upłynął w trakcie powództw przedstawicielskich w sprawie tych środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk, konsumenci ci – indywidualnie lub reprezentowani przez upoważniony podmiot – nie zostali pozbawieni w odniesieniu do tego domniemanego naruszenia możliwości wytoczenia powództwa w sprawie dochodzenia roszczeń. Wytaczając powództwo przedstawicielskie w sprawie środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk, upoważniony podmiot powinien w wystarczającym stopniu określić grupę konsumentów, której interesy zostały naruszone w wyniku domniemanego naruszenia i która może mieć roszczenia w rezultacie tego naruszenia oraz może jej dotyczyć upływ terminu przedawnienia w trakcie powództwa przedstawicielskiego w sprawie tych środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk. Dla jasności należy stwierdzić, że także toczące się powództwo przedstawicielskie w sprawie środków dochodzenia roszczeń powinno mieć skutek zawieszający lub przerywający bieg terminu przedawnienia w odniesieniu do konsumentów, których dotyczy to powództwo.

(35a) Aby zagwarantować pewność prawa, zawieszenie lub przerwanie biegu terminu przedawnienia wprowadzone zgodnie z niniejszą dyrektywą powinny mieć zastosowanie tylko do roszczeń dotyczących naruszeń, które wystąpiły w dniu [data rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy] lub później. Nie powinno to wykluczać stosowania przepisów prawa krajowego dotyczących zawieszenia lub przerwania biegu terminu przedawnienia, które już miały zastosowanie przed [data rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy] w odniesieniu do dochodzenia roszczeń w związku z naruszeniami, które wystąpiły przed tą data.

- (36) W powództwach przedstawicielskich w sprawie [...] środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk należy kierować się sprawnością proceduralną. **Jeżeli dane naruszenie trwa, potrzebę sprawności proceduralnej można zaakcentować.** [...] **Powództwa przedstawicielskie w sprawie środków nakazujących zaprzestania szkodliwych praktyk ze skutkiem tymczasowym** powinny mieć formę postępowania **uproszczonego** [...] w celu zapobiegnięcia jakiegokolwiek lub dalszej szkodzi powodowanej danym naruszeniem.
- (37) Dowody są ważnym elementem pomagającym stwierdzić, czy [...] **powództwa przedstawicielskie w sprawie nakazu zaprzestania szkodliwych praktyk lub w sprawie dochodzenia roszczeń są należycie uzasadnione.** Jednak relacje między przedsiębiorcami i konsumentami charakteryzują się **często** asymetrią informacji, a niezbędne [...] **dowody** mogą znajdować się w posiadaniu wyłącznie przedsiębiorcy, co sprawia, że upoważniony podmiot nie ma do nich dostępu.. Upoważnione podmioty powinny zatem [...] **mieć** prawo do wniesienia [...] do właściwego sądu lub organu administracyjnego o **nakaz** ujawnienia przez przedsiębiorcę dowodów istotnych dla ich roszczenia [...]. **Z drugiej strony, z uwagi na zasadę równości stron przedsiębiorca powinien mieć podobne prawo do wniesienia o dowody, do których dostęp ma upoważniony podmiot.** Potrzeba, zakres i proporcjonalność [...] ujawnienia **dowodów** powinny – **zgodnie z krajowym prawem procesowym** – zostać poddane dokładnej ocenie sądu lub organu administracyjnego nadzorującego powództwo przedstawicielskie z uwzględnieniem ochrony uzasadnionych interesów stron trzecich i zgodnie z mającymi zastosowanie unijnymi i krajowymi przepisami dotyczącymi poufności.

- (38) Aby zapewnić skuteczność powództw przedstawicielskich, przedsiębiorcy naruszający przepisy powinni liczyć się ze skutecznymi, zniechęcającymi i proporcjonalnymi sankcjami [...] **za niezastosowanie się do środka nakazującego zaprzestanie szkodliwych praktyk lub za odmowę zastosowania się do tego środka. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby sankcje te mogły mieć formę grzywnien, np. grzywnien warunkowych, opłat okresowych lub okresowych kar pieniężnych. Należy również przewidzieć sankcje za niezastosowanie się do nakazu przekazania informacji konsumentom, których dotyczą ostateczne decyzje lub ugody, lub nakazu ujawnienia dowodów, albo za odmowę zastosowania się do tych nakazów. Należy również umożliwić stosowanie innych rodzajów sankcji, np. środków proceduralnych, w przypadku odmowy zastosowania się do nakazu ujawnienia dowodów.**
- (39) Biorąc pod uwagę fakt, że powództwa przedstawicielskie służą interesowi publicznemu poprzez ochronę zbiorowych interesów konsumentów, państwa członkowskie powinny **utrzymać środki lub dążyć do znalezienia środków pozwalających zapewnić**, [...] aby koszty związane z postępowaniem nie powstrzymywały upoważnionych podmiotów od wytaczania powództw przedstawicielskich na mocy niniejszej dyrektywy. **Środki te mogą obejmować ograniczenie mających zastosowanie opłat sądowych lub opłat administracyjnych, przyznanie – w razie konieczności – upoważnionym podmiotom dostępu do pomocy prawnej lub zapewnienie im publicznego finansowania na potrzeby wytoczenia powództwa przedstawicielskiego, a także inne środki wsparcia. Państwa członkowskie nie powinny jednak być zobowiązane do finansowania powództw przedstawicielskich.**
- (40) Współpraca i wymiana informacji między upoważnionymi podmiotami z różnych państw członkowskich okazała się użyteczna **szczególnie** w przypadku naruszeń transgranicznych. Konieczne jest utrzymanie środków budowania potencjału oraz środków współpracy oraz objęcie ich zakresem większej liczby upoważnionych podmiotów w całej Unii w celu zwiększenia wykorzystywania powództw przedstawicielskich o skutkach transgranicznych.

(40a) Do celów oceny niniejszej dyrektywy państwa członkowskie powinny przekazywać Komisji dane dotyczące powództw przedstawicielskich wytaczanych na mocy niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie powinny przekazywać informacje na temat liczby i rodzaju powództw przedstawicielskich, które zostały zakończone we wszystkich sądach i organach administracyjnych tych państw członkowskich. Należy także przekazywać informacje o rezultatach powództw przedstawicielskich, np. o tym, czy były one dopuszczalne, czy zakończyły się pomyślnie lub czy ich wynikiem jest zatwierdzona ugoda. Aby zmniejszyć związane z wypełnianiem tych obowiązków obciążenia administracyjne państw członkowskich, wystarczające powinno być przekazywanie Komisji – zwłaszcza w odniesieniu do środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk – ogólnych informacji o rodzaju naruszeń i o stronach. Przykładowo, jeżeli chodzi o strony, powinno wystarczyć poinformowanie Komisji o tym, czy upoważniony podmiot jest organem publicznym czy organizacją konsumencką, oraz o obszarze działalności gospodarczej prowadzonej przez przedsiębiorcę, takim jak usługi finansowe. Ewentualnie państwa członkowskie mogą dostarczać Komisji kopie odnośnych decyzji lub ugód. Nie należy przekazywać informacji dotyczących tożsamości konsumentów, których dotyczą powództwa przedstawicielskie.

(41) [...]

(42) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. W związku z tym niniejsza dyrektywa powinna być interpretowana i stosowana zgodnie z tymi prawami i zasadami, w tym dotyczącymi prawa do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu oraz prawa do obrony.

- (43) W odniesieniu do prawa ochrony środowiska, niniejsza dyrektywa uwzględnia przepisy Konwencji EKG ONZ o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska („Konwencja z Aarhus”).
- (44) Cele niniejszej dyrektywy, a mianowicie [...] **zapewnienie, aby we wszystkich państwach członkowskich ustanowiono** mechanizm powództwa przedstawicielskiego **do celów zarówno środków dochodzenia roszczeń, jak i środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk**, z myślą o ochronie zbiorowych interesów konsumentów, co ma zapewnić wysoki poziom ochrony konsumentów w całej Unii, oraz [...] funkcjonowanie rynku wewnętrznego, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający w drodze działań podejmowanych wyłącznie przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na transgraniczne skutki [...] **naruszeń** możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii. Unia może zatem podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (45) Zgodnie ze wspólną deklaracją polityczną państw członkowskich i Komisji z dnia 28 września 2011 r. dotyczącą dokumentów wyjaśniających państwa członkowskie zobowiązały się do złożenia, w uzasadnionych przypadkach, wraz z powiadomieniem o transpozycji, jednego lub większej liczby dokumentów wyjaśniających związki między elementami dyrektywy a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów transpozycyjnych. W odniesieniu do niniejszej dyrektywy ustawodawca uznaje, że przekazanie takich dokumentów jest uzasadnione.
- (46) Należy przewidzieć przepisy dotyczące okresu stosowania niniejszej dyrektywy.
- (47) Należy zatem uchylić dyrektywę 2009/22/WE,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Rozdział 1

Przedmiot, zakres stosowania i definicje

Artykuł 1 *Przedmiot*

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia przepisy [...] **zapewniające, aby** powództwa przedstawicielskie mające na celu ochronę zbiorowych interesów konsumentów **były dostępne we wszystkich państwach członkowskich**, a zarazem [...] **przewidujące** odpowiednie zabezpieczenia służące uniknięciu nadużywania drogi sądowej. **Środki przyjęte w celu zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich służą lepszemu funkcjonowaniu rynku wewnętrznego, przyjmując za podstawę zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów.**
2. Niniejsza dyrektywa nie stanowi przeszkody dla państw członkowskich w przyjmowaniu lub utrzymywaniu w mocy [...] środków proceduralnych [...] **dotyczących** ochrony zbiorowych interesów konsumentów na poziomie krajowym. **Państwa członkowskie zapewniają jednak, aby co najmniej jeden mechanizm powództwa przedstawicielskiego spełniał wymogi niniejszej dyrektywy.**

Artykuł 2 **Zakres stosowania**

1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do powództw przedstawicielskich wytaczanych przeciwko naruszeniom – przez przedsiębiorców – przepisów prawa Unii wymienionych w załączniku I, **także transponowanych do prawa krajowego**, które to naruszenia szkodzą lub mogą szkodzić zbiorowym interesom konsumentów. **Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla przepisów prawa Unii wymienionych w załączniku I**. Ma ona zastosowanie do naruszeń krajowych i transgranicznych, także w przypadku gdy naruszeń zaprzestano przed wszczęciem lub zakończeniem postępowania z powództwa przedstawicielskiego.
2. Niniejsza dyrektywa nie ma wpływu na przepisy ustanawiające umowne i pozaumowne środki zaradcze dostępne dla konsumentów na mocy prawa Unii lub prawa krajowego w przypadku takich naruszeń.
3. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla unijnych przepisów w dziedzinie prawa prywatnego międzynarodowego, w szczególności w zakresie właściwości sądów, **uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych** oraz prawa właściwego.

Artykuł 3 **Definicje**

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- (1) „konsument” oznacza każdą osobę fizyczną działającą w celach, które nie mieszczą się w ramach [...] **jej** działalności handlowej, gospodarczej, rzemieślniczej lub zawodowej;
- (2) „przedsiębiorca” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną – niezależnie od tego, czy jest to podmiot prywatny czy publiczny – która działa, również za pośrednictwem dowolnej innej osoby działającej w [...] **jej** imieniu lub na [...] **jej** rzecz, w celach związanych z **jej** działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub zawodową;

- (3) „zbiorowe interesy konsumentów” oznaczają **ogólny** interes [...] konsumentów **i, w szczególności do celów środków dochodzenia roszczeń, interesy grupy konsumentów;**
- (4) „powództwo przedstawicielskie” oznacza powództwo w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów [...] **wytaczane przez upoważniony podmiot w celu zastosowania środka nakazującego zaprzestanie szkodliwych praktyk lub środka dochodzenia roszczeń lub obu środków;**
- (4a) „krajowe powództwo przedstawicielskie” oznacza powództwo przedstawicielskie wytaczane przez upoważniony podmiot w państwie członkowskim, w którym został on wyznaczony;**
- (4b) „transgraniczne powództwo przedstawicielskie” oznacza powództwo przedstawicielskie wytaczane przez upoważniony podmiot w innym państwie członkowskim niż państwo, w którym został on wyznaczony;**
- (5) „praktyka” oznacza jakiekolwiek działanie lub zaniechanie ze strony przedsiębiorcy;
- (6) „ostateczna decyzja” oznacza decyzję sądu **lub organu administracyjnego** państwa członkowskiego, która nie może lub już nie może [...] **podlegać rozpoznaniu w ramach zwyczajnych środków zaskarżenia.**

Rozdział 2

Powództwa przedstawicielskie

Artykuł 4

Upoważnione podmioty wyznaczone do celów krajowych powództw przedstawicielskich

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby **krajowe** powództwa przedstawicielskie mogły być wytaczane przez upoważnione podmioty wyznaczone [...] do tego celu na ich wniosek przez państwa członkowskie.

[...]

[...]

2. [...]
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby do **ubiegania się** o status upoważnionego podmiotu **zgodnie z prawem krajowym** były uprawnione w szczególności organizacje konsumenckie [...], **w tym organizacje reprezentujące konsumentów z więcej niż jednego państwa członkowskiego.** [...]
4. [...]
- 4a. Państwa członkowskie mogą wyznaczyć organy publiczne jako upoważnione podmioty.**
- 4b. Państwa członkowskie mogą wyznaczyć upoważniony podmiot, na jego wniosek, na zasadzie ad hoc do celów konkretnego powództwa przedstawicielskiego.**
- 4c. Informacje na temat upoważnionych podmiotów wyznaczonych wcześniej do celów dowolnego powództwa przedstawicielskiego są podawane do wiadomości publicznej.**
5. [...]

Artykuł 4a
Wyznaczenie upoważnionych podmiotów do celów transgranicznych powództw
przedstawicielskich

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby podmioty, w szczególności organizacje konsumenckie, w tym organizacje reprezentujące członków z więcej niż jednego państwa członkowskiego, były uprawnione do ubiegania się o status upoważnionego podmiotu do celów transgranicznych powództw przedstawicielskich.
2. Państwa członkowskie mogą wyznaczyć organy publiczne jako upoważnione podmioty do celów transgranicznych powództw przedstawicielskich.

3. Nie naruszając ust. 2, państwa członkowskie wyznaczają podmiot, na jego wniosek, jako upoważniony podmiot do celów transgranicznych powództw przedstawicielskich, jeżeli podmiot ten spełnia wszystkie poniższe kryteria:

- a) jest osobą prawną prawidłowo ustanowioną zgodnie z prawem państwa członkowskiego wyznaczenia 18 miesięcy przed złożeniem wniosku o wyznaczenie i może wykazać, że przez 12 miesięcy faktycznie działał publicznie na rzecz ochrony interesów konsumentów;**
- b) zgodnie ze swoim celem statutowym ma uzasadniony interes w w zapewnianiu ochrony interesów konsumentów zgodnie z przepisami prawa Unii objętymi niniejszą dyrektywą;**
- c) nie jest nastawiony na osiągnięcie zysku;**
- ca) ma wiedzę i umiejętności w obszarze swojej działalności, niezbędne do wytaczania transgranicznych powództw przedstawicielskich w tym obszarze;**
- caa) jest w dobrej i stabilnej kondycji finansowej;**
- cb) nie podlega wpływom osób, innych niż konsumenci, które mogłyby odnieść korzyść gospodarczą z wytoczenia powództwa przedstawicielskiego, w szczególności wpływom przedsiębiorców, także w przypadku finansowania przez strony trzecie, i dysponuje procedurami zapobiegającymi takim wpływom;**
- cc) publicznie ujawnia za pośrednictwem wszelkich stosownych środków, a w szczególności na stronie internetowej, informacje na temat wyżej wymienionych kryteriów oraz ogólne informacje o źródle finansowania jej działalności.**

3a. Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy, zgodnie z którymi prawo upoważnionego podmiotu do wytaczania powództwa przedstawicielskiego będzie ograniczone tylko do obszaru jego działalności.

3b. Państwa członkowskie przekażą Komisji wykaz upoważnionych podmiotów, o których mowa w ust. 2 i 3, w tym nazwy i cele tych upoważnionych podmiotów, a także poinformują Komisję o możliwych ograniczeniach, o których mowa w ust. 3a, nie później niż ...[rok od daty transpozycji] oraz zawsze, gdy do wykazu wprowadzane są zmiany. Państwa członkowskie podają ten wykaz do wiadomości publicznej.

Komisja podaje do wiadomości publicznej skompilowany wykaz tych upoważnionych podmiotów. Wykaz ten jest aktualizowany co roku i zawsze wtedy, gdy Komisja otrzyma informacje o zmianach.

4. Co najmniej raz na pięć lat państwa członkowskie oceniają, czy upoważnione podmioty nadal spełniają kryteria wymienione w ust. 3. Państwa członkowskie zapewniają, aby upoważniony podmiot tracił swój status, jeżeli przestanie spełniać przynajmniej jedno kryterium.

5. Jeżeli państwo członkowskie lub Komisja zgłoszą wątpliwości co do spełniania przez upoważniony podmiot kryteriów ustanowionych w ust. 3, państwo członkowskie, które wyznaczyło ten podmiot, analizuje te wątpliwości i w stosownych przypadkach odwołuje wyznaczenie w przypadku niespełniania przynajmniej jednego kryterium.

6. Państwa członkowskie wyznaczają krajowe punkty kontaktowe do celów ust. 5 i przekazują Komisji nazwę i dane kontaktowe tych punktów. Komisja sporządza wykaz wyznaczonych punktów i udostępnia go państwom członkowskim.

Artykuł 4b
Wytaczanie transgranicznych powództw przedstawicielskich

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby przed ich sądami lub organami administracyjnymi transgraniczne powództwa przedstawicielskie mogły być wytaczane przez upoważnione podmioty wyznaczone do celów takich powództw przedstawicielskich w innym państwie członkowskim.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby – w przypadku gdy skutki domniemanego naruszenia są odczuwane lub mogą być odczuwane przez konsumentów z różnych państw członkowskich – powództwo przedstawicielskie mogło być wytaczane przed właściwym sądem lub organem administracyjnym państwa członkowskiego przez kilka upoważnionych podmiotów z różnych państw członkowskich działających wspólnie, w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów z różnych państw członkowskich.
3. Sady lub organy administracyjne przyjmują wykaz, o którym mowa w art. 4a ust. 3b, jako dowód zdolności prawnej upoważnionego podmiotu do wytaczania transgranicznych powództw przedstawicielskich, bez uszczerbku dla prawa sądów lub organów administracyjnych do zbadania, czy cel statutowy danego upoważnionego podmiotu uzasadnia wytoczenie powództwa w tym konkretnym przypadku.

Niezależnie od akapitu pierwszego, państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy, zgodnie z którymi do kompetencji ich sądów lub organów administracyjnych będzie należało zbadanie, czy dany upoważniony podmiot wytaczający transgraniczne powództwo przedstawicielskie w sprawie dochodzenia roszczeń jest finansowany przez stronę trzecią, która mogłaby odnieść korzyść gospodarczą w wyniku danego powództwa, a jeśli tak – odrzucenia zdolności prawnej upoważnionego podmiotu do celów danego transgranicznego powództwa przedstawicielskiego.
4. Wytaczając transgraniczne powództwo przedstawicielskie, upoważniony podmiot potwierdza przed sądem lub organem administracyjnym, przed którymi wytoczono dane powództwo, że spełnia kryteria wymienione w art. 4a ust. 3. Jednak państwa członkowskie mogą podjąć środki w celu zapewnienia, aby sąd lub organ administracyjny były uprawnione do zbadania spełniania tych kryteriów, jeżeli zgłoszono w tym względzie uzasadnione wątpliwości.

5. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zaradzenia sytuacjom, w których określone w ust. 4 informacje na temat spełniania kryteriów, są nieprawdziwe. Środki te mogą obejmować możliwość oddalenia powództwa przez sąd lub organ administracyjny. Takie oddalenie nie ma wpływu na prawa konsumentów, których dotyczy dane powództwo.
6. Sady lub organy administracyjne, przed którymi wytoczone zostało dane powództwo, oceniają dopuszczalność konkretnego transgranicznego powództwa przedstawicielskiego zgodnie z prawem krajowym.

Artykuł 5
Powództwa przedstawicielskie [...]

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby powództwa przedstawicielskie zgodnie z art. 2 mogły być wytaczane przez upoważnione podmioty przed krajowymi sądami lub organami administracyjnymi [...].

Wytaczając powództwo przedstawicielskie, upoważniony podmiot przekazuje sądowi lub organowi administracyjnemu wystarczające informacje na temat konsumentów, których dotyczy dane powództwo.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby upoważnione podmioty były uprawnione [...] do wnoszenia – w stosownych przypadkach – o zastosowanie co najmniej następujących środków:
- a) środków nakazujących [...] zaprzestanie szkodliwych praktyk;
 - b) [...]

ba) środków dochodzenia roszczeń.

[...]

3. [...]

4. Państwa członkowskie [...] **moga umożliwić** [...] upoważnionym podmiotom wnoszenie, **w stosownych przypadkach**, o zastosowanie środków, [...] o których mowa w ust. 2, w ramach pojedynczego powództwa przedstawicielskiego. **Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że środki te będą orzekane w ramach jednej decyzji.**

4a. Państwa członkowskie zapewniają, aby w ramach powództwa przedstawicielskiego interesy konsumentów były reprezentowane przez upoważnione podmioty i aby podmioty te miały prawa i obowiązki przysługujące stronie postępowania. Konsumentom, których dotyczy powództwo, są uprawnieni do korzystania ze środków, o których mowa w ust. 2. Konsumentom, których dotyczy powództwo, mogą ponosić koszty postępowania jedynie w wyjątkowych okolicznościach zgodnie z prawem krajowym. Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy pozwalające na pobieranie niewysokich opłat z tytułu przystąpienia lub innych podobnych opłat z tytułu uczestnictwa.

Artykuł 5a
Środki nakazujące zaprzestanie szkodliwych praktyk

1. Środki nakazujące zaprzestanie szkodliwych praktyk, o których to środkach mowa jest w art. 5 ust. 2 lit. a), to:

- a) środek tymczasowy mający na celu powstrzymanie lub – w stosownych przypadkach – zakazanie praktyki uznanej za stanowiącą naruszenie;
- b) środek ostateczny mający na celu powstrzymanie lub – w stosownych przypadkach – zakazanie praktyki stanowiącej naruszenie.

- 1a. Środek, o którym mowa w ust. 1 lit. b), może obejmować, zgodnie z prawem krajowym:
- a) środek służący ustaleniu, że dana praktyka stanowi naruszenie;
 - b) obowiązek opublikowania całości lub fragmentu decyzji w sprawie danego środka, w formie, jaką uzna się za adekwatną, lub obowiązek opublikowania oświadczenia korygującego.
2. Aby wnieść o środek nakazujący zaprzestanie szkodliwych praktyk, upoważniony podmiot nie musi udowadniać rzeczywistej straty lub szkody poniesionych przez indywidualnych konsumentów, którzy odczuli skutki naruszenia, ani zamiaru lub zaniedbania ze strony przedsiębiorcy. Konsument, których dotyczy powództwo przedstawicielskie w sprawie środka nakazującego zaprzestanie szkodliwych praktyk, nie są zobowiązani do uczestnictwa w tym powództwie przedstawicielskim.
3. Państwa członkowskie mogą wprowadzić lub utrzymać przepisy prawa krajowego, zgodnie z którymi upoważniony podmiot ma możliwość wnoszenia o środki nakazujące zaprzestanie szkodliwych praktyk przewidziane w ust. 1 lit. b) tylko po tym, jak w porozumieniu z przedsiębiorcą podjął próbę doprowadzenia do powstrzymania naruszenia. Jeżeli po otrzymaniu wniosku o konsultację przedsiębiorca w terminie dwóch tygodni nie zaprzestanie naruszenia, upoważniony podmiot bez dalszej zwłoki może wytoczyć powództwo przedstawicielskie w sprawie środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o odnośnych przepisach prawa krajowego. Komisja zapewnia, aby informacje te były publicznie dostępne.

Artykuł 5b
Środki dochodzenia roszczeń

1. Środek dochodzenia roszczeń zobowiązuje przedsiębiorcę do zapewnienia zainteresowanym konsumentom środków zaradczych, takich jak odszkodowanie, naprawa, wymiana, obniżenie ceny, zakończenie umowy lub zwrot zapłaty, stosownie do przypadku i zgodnie z prawem Unii lub prawem krajowym.
2. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące tego, jak i na którym etapie indywidualni konsumenci, których dotyczy powództwo, mogą wprost lub w sposób dorozumiany wyrazić w stosownym terminie po wytoczeniu powództwa, że chcą lub nie chcą być reprezentowani przez upoważniony podmiot w ramach danego powództwa przedstawicielskiego w sprawie środków dochodzenia roszczeń i chcą lub nie chcą, aby wynik tego powództwa był dla nich wiążący.
3. Niezależnie od ust. 2 państwa członkowskie dopilnowują, aby w celu zapewnienia, by wynik powództwa był wiążący dla indywidualnych konsumentów, którzy nie mają miejsca zwykłego pobytu w państwie członkowskim sądu lub organu administracyjnego, przed którymi wytoczono dane powództwo przedstawicielskie, konsumenci ci musieli wyrazić wprost, że chcą być reprezentowani w ramach danego powództwa.
- 3a. Konsumenci, którzy wprost lub w sposób dorozumiany wyrazili, że chcą być reprezentowani w ramach danego powództwa przedstawicielskiego, nie mogą być reprezentowani w innych powództwach przedstawicielskich ani nie mogą wytoczyć powództwa indywidualnego w tej samej sprawie i przeciwko temu samemu przedsiębiorcy.

4. Jeżeli środek dochodzenia roszczeń nie wskazuje indywidualnych konsumentów uprawnionych do korzystania ze środków zaradczych przewidzianych w ramach tego środka, przynajmniej opisuje grupę konsumentów uprawnionych do korzystania z tych środków.
5. Państwa członkowskie zapewniają, aby środek dochodzenia roszczeń uprawniał konsumentów do ubiegania się o naprawę szkód bez konieczności wytaczania odrębnego powództwa.
6. Państwa członkowskie ustanawiają lub utrzymują przepisy dotyczące terminów, w jakich indywidualni konsumenci mogą korzystać ze środków dochodzenia roszczeń. Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy dotyczące przeznaczenia wszelkich pozostałych środków finansowych przeznaczonych na dochodzenie roszczeń, które to środki nie zostały odzyskane w ustalonym terminie.
7. Środki zaradcze przewidziane w ramach środków dochodzenia roszczeń w wyniku powództwa przedstawicielskiego pozostają bez uszczerbku dla wszelkich dodatkowych środków zaradczych dostępnych dla konsumentów na mocy prawa Unii lub prawa krajowego, które to środki nie były objęte tym powództwem przedstawicielskim.
8. Państwa członkowskie zapewniają, aby upoważnione podmioty miały możliwość wytaczania powództw przedstawicielskich w sprawie środków dochodzenia roszczeń bez konieczności wcześniejszego stwierdzenia przez sąd lub organ administracyjny naruszenia w drodze odrębnego postępowania.

Artykuł 6
[...]

[...]

Artykuł 7
[...]

Artykuł 8
Ugody w sprawie roszczeń

1. [...]
2. **W celu zatwierdzenia ugody** państwa członkowskie zapewniają, aby [...] w ramach [...] powództwa przedstawicielskiego [...] **w sprawie środków dochodzenia roszczeń**:
 - a) **upoważniony podmiot i przedsiębiorca mogli wspólnie zaproponować sądowi lub organowi administracyjnemu ugodę w sprawie roszczeń konsumentów; lub**
 - b) **sąd lub organ administracyjny** mogły wezwać upoważniony podmiot i [...] **przedsiębiorcę**, po konsultacji z nimi, do zawarcia ugody w sprawie roszczeń w rozsądnym ustalonym terminie.
3. [...]

4. Ugody, o których mowa w ust. 2 [...], podlegają kontroli sądu lub organu administracyjnego. Sąd lub organ administracyjny oceniają, [...] **czy muszą odmówić zatwierdzenia ugody, która jest sprzeczna z obowiązującym prawem krajowym lub zawiera warunki, których nie da się spełnić**, z uwzględnieniem praw i interesów wszystkich stron, [...] **a w szczególności praw i interesów** zainteresowanych konsumentów. **Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy pozwalające sądowi lub organowi administracyjnemu odmówić zatwierdzenia ugody w przypadku uznania, że nie jest ona uczciwa.**
5. Jeżeli ugoda[...] nie zostanie zatwierdzona, sąd lub organ administracyjny kontynuują **rozpatrywanie** powództwa przedstawicielskiego.
6. **Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy, zgodnie z którymi** indywidualni konsumenci, **których dotyczy powództwo i późniejsza ugoda** [...], **mają** możliwość wyrażenia lub niewyrażenia zgody na to, aby ugoda, o której mowa w ust.[...] 2 [...], była dla nich wiążąca. [...] **Środki zaradcze** uzyskane w drodze zatwierdzonej ugody zgodnie z ust. 4 pozostają bez uszczerbku dla wszelkich dodatkowych [...] **środków zaradczych** [...] **dostępnych** na mocy prawa Unii lub prawa krajowego, **które to środki nie są objęte daną ugoda.**

Artykuł 9

Informacje na temat powództw przedstawicielskich

0. **Państwa członkowskie ustanawiają przepisy w celu zapewnienia, aby konsumenci, których dotyczy powództwo przedstawicielskie w sprawie środków dochodzenia roszczeń, mieli możliwość uzyskania informacji w odpowiednim czasie i za pośrednictwem wszelkich stosownych środków i tym samym mogli korzystać ze swoich praw, o których mowa w art. 5b ust. 2.**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby sąd lub organ administracyjny nałożyły na [...] przedsiębiorcę obowiązek przekazywania – na własny koszt – [...] konsumentom, **których dotyczy powództwo**, informacji o ostatecznych decyzjach przewidujących środki, o których mowa w art. 5 [...], oraz o zatwierdzonych ugodach, o których mowa w art. 8, za pośrednictwem środków odpowiednich do okoliczności sprawy i w określonych terminach, w tym – w stosownych przypadkach – poprzez indywidualne powiadomienie wszystkich zainteresowanych konsumentów. **Nie ma to zastosowania, jeżeli zainteresowani konsumenci są w inny sposób informowani o ostatecznej decyzji lub zatwierdzeniu ugody. Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy, zgodnie z którymi taki obowiązek zależeć będzie od wniosku złożonego przez upoważniony podmiot.**
 - 1a. **Jeżeli upoważnione podmioty są zobowiązane do przekazywania konsumentom, których dotyczy powództwo, informacji o danym powództwie, związane z tym niezbędne koszty mogą zostać odzyskane od przedsiębiorcy, jeżeli powództwo zakończy się pomyślnie.**
Przepisy pierwszego akapitu stosuje się odpowiednio do ostatecznych decyzji.
2. Informacje, o których mowa w ust. 0 i 1, zrozumiałym językiem wyjaśniają przedmiot powództwa przedstawicielskiego, jego skutki prawne oraz – w stosownych przypadkach – kolejne kroki, które mają podjąć zainteresowani konsumenci.

Artykuł 10
Skutki ostatecznych decyzji

Państwa członkowskie zapewniają, aby **ostateczna decyzja sądu lub organu administracyjnego dowolnego państwa członkowskiego stwierdzająca** naruszenie szkodzące zbiorowym interesom konsumentów [...] **mogła zostać wykorzystana** [...] jako **dowód** istnienia tego naruszenia do celów wszelkich innych powództw w sprawie dochodzenia roszczeń wytaczanych przed krajowymi sądami **lub organami administracyjnymi** tych państw członkowskich przeciwko temu samemu przedsiębiorcy z tytułu tego samego naruszenia, **zgodnie z przepisami krajowymi dotyczącymi oceny dowodów.**

[...]

Artykuł 11
[...] Terminy przedawnienia

Państwa członkowskie zapewniają, aby [...] toczące się powództwo przedstawicielskie w sprawie środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk, o których to środkach mowa w art. 5a, miało w odniesieniu do konsumentów, których dotyczy dane powództwo, skutek zawieszający lub przerywający bieg obowiązującego terminu przedawnienia, tak aby przez fakt, że termin przedawnienia upłynął w trakcie powództw przedstawicielskich w sprawie tych środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk, konsumenci ci nie zostali pozbawieni w odniesieniu do tego domniemanego naruszenia możliwości wytoczenia powództwa w sprawie dochodzenia roszczeń. Państwa członkowskie zapewniają również, aby toczące się powództwo przedstawicielskie w sprawie środków dochodzenia roszczeń, o których to środkach mowa w art. 5b ust. 1, miało skutek zawieszający lub przerywający bieg obowiązującego terminu przedawnienia w odniesieniu do konsumentów, których dotyczy dane powództwo.

Artykuł 12
Sprawność proceduralna

1. Państwa członkowskie zapewniają, **aby** w powództwach przedstawicielskich **w sprawie środków nakazujących zaprzestanie szkodliwych praktyk**, o których to środkach mowa w art. [...] **5a**, kierowano się należytą sprawnością proceduralną.
2. Powództwa przedstawicielskie w sprawie **środków tymczasowych mających na celu powstrzymanie lub, w stosownych przypadkach, zakazanie praktyki uznanej za stanowiącą naruszenie**, [...] jak określono w art. 5[...] **a ust. 1 lit. a)**, są **w stosownych przypadkach** przeprowadzane w formie postępowania uproszczonego.

Artykuł 13
Ujawnianie dowodów

Państwa członkowskie zapewniają, aby na wniosek upoważnionego podmiotu, który przedstawił [...] dostępne dowody wystarczające do celów wsparcia powództwa przedstawicielskiego i wskazał kolejne dowody, do których dostęp ma pozwany **lub strona trzecia**, sąd lub organ administracyjny mogły nakazać zgodnie z krajowymi przepisami proceduralnymi przedstawienie tych dowodów przez pozwanego **lub stronę trzecią**, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami Unii i krajowymi przepisami dotyczącymi poufności **i proporcjonalności**. **Państwa członkowskie zapewniają, aby sąd lub organ administracyjny miały możliwość na wniosek pozwanego nakazać również skarżącemu lub stronie trzeciej ujawnienie odnośnych dowodów, zgodnie z krajowymi przepisami proceduralnymi.**

Artykuł 14
Sankcje

1. Państwa członkowskie ustanawiają [...] przepisy [...] **zapewniające, aby można było nałożyć sankcje za niezastosowanie się do środka nakazującego zaprzestanie szkodliwych praktyk, o którym mowa w art. 5a ust. 1 lub art. 5a ust. 1a lit. b), lub za odmowę zastosowania się do tego środka lub za niewypelnienie obowiązków, o których mowa w art. 9 ust. 1 i art. 13, lub za odmowę wypełnienia tych obowiązków. Państwa członkowskie** podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia, aby [...] **te przepisy** zostały wdrożone. Przewidziane sankcje muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby sankcje mogły mieć formę grzywny.
3. [...]
4. [...]

Artykuł 15
Pomoc dla upoważnionych podmiotów

1. Państwa członkowskie podejmują [...] środki **mające na celu** zapewnienie, aby koszty proceduralne związane z powództwami przedstawicielskimi nie [...] **stały się niemożliwymi do pokonania** przeszkodami, przez które upoważnione podmioty nie będą mogły [...] skutecznie **korzystać ze swojego** prawa do wnoszenia o środki, o których mowa w art. 5 [...].

2. [...]
3. [...] Komisja wspiera i ułatwia współpracę upoważnionych podmiotów oraz wymianę i rozpowszechnianie **informacji o** [...] najlepszych praktykach i doświadczeniach w odniesieniu do rozstrzygania spraw dotyczących [...] naruszeń.

Artykuł 16
[...]

[...]

Rozdział 3

Przepisy końcowe

Artykuł 17

Uchylenie

Dyrektywa 2009/22/UE traci moc z dniem [*data rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy*] bez uszczerbku dla art. 20 ust. 2.

Odesłania do uchylonej dyrektywy odczytuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy, zgodnie z tabelą korelacji zawartą w załączniku II.

Artykuł 18

Monitorowanie i ocena

1. Nie wcześniej niż 5 lat od daty rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy Komisja dokona oceny niniejszej dyrektywy i przedstawi Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie na temat głównych ustaleń. Ocena ta zostanie przeprowadzona zgodnie z wytycznymi Komisji dotyczącymi lepszego stanowienia prawa. W sprawozdaniu Komisja oceni w szczególności zakres stosowania niniejszej dyrektywy określony w art. 2 i załączniku I **oraz funkcjonowanie i skuteczność niniejszej dyrektywy w sytuacjach transgranicznych, w tym pod kątem pewności prawa.**

2. Nie później niż rok po wejściu w życie niniejszej dyrektywy Komisja dokona oceny, czy przepisy w zakresie praw pasażerów korzystających z transportu lotniczego oraz pasażerów w ruchu kolejowym oferują poziom ochrony praw konsumentów porównywalny z poziomem przewidzianym w niniejszej dyrektywie. W przypadku gdy tak będzie, Komisja zamierza przedstawić właściwe wnioski, które mogą polegać zwłaszcza na usunięciu aktów, o których mowa w pkt 10 i 15 załącznika I, z zakresu stosowania niniejszej dyrektywy określonego w art. 2.
3. Państwa członkowskie przekazują Komisji corocznie, a po raz pierwszy najpóźniej 4 lata od daty rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy, następujące informacje, niezbędne do przygotowania sprawozdania, o którym mowa w ust. 1:
 - a) informacje na temat liczby **i rodzaju** powództw przedstawicielskich [...], **które zostały zakończone we wszystkich sądach lub organach administracyjnych tych państw członkowskich**.
 - b) [...]
 - c) informacje na temat rodzaju [...] naruszeń [...] i stron powództw przedstawicielskich [...];
 - d) [...]
 - e) wyniki powództw przedstawicielskich.
 - f) [...]

Artykuł 19
Transpozycja

1. Państwa członkowskie przyjmują i publikują, najpóźniej do dnia [...] **30 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy**], przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy. Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.

Państwa członkowskie stosują te przepisy od dnia [**12 miesięcy po terminie transpozycji**].

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o treści przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 20
Przepisy przejściowe

1. Państwa członkowskie stosują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne transponujące niniejszą dyrektywę do [...] **powództw**, [...] **które zostały wytoczone w dniu** [data rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy] **lub** później.
2. Państwa członkowskie stosują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne transponujące dyrektywę 2009/22/WE do [...] **powództw**, które [...] **zostały wytoczone** przed dniem [data rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy].

(2a) Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne dotyczące zawieszenia lub przerwania biegu terminu przedawnienia transponujące art. 11 miały zastosowanie wyłącznie do dochodzenia roszczeń w związku z naruszeniami, które miały miejsce w dniu [data rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy] lub później. Nie wyklucza to stosowania przepisów prawa krajowego dotyczących zawieszenia lub przerwania biegu terminu przedawnienia, które już miały zastosowanie przed [data rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy] w odniesieniu do dochodzenia roszczeń w związku z naruszeniami, które wystąpiły przed tą datą.

Artykuł 21
Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 22
Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

WYKAZ PRZEPISÓW PRAWA UNII, O KTÓRYCH MOWA W ART. 2 UST. 1

A – Ogólne prawo ochrony konsumentów

- (1) Dyrektywa Rady 85/374/EWG z dnia 25 lipca 1985 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących odpowiedzialności za produkty wadliwe (Dz.U. L 210 z 7.8.1985, s. 29–33).
- (2) Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. L 95 z 21.4.1993, s. 29).
- (4) Dyrektywa 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. w sprawie niektórych aspektów sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji (Dz.U. L 171 z 7.7.1999, s. 12).
- (4a) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/770 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych (Dz.U. L 136 z 22.5.2019, s. 1–27).**
- (4b) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/771 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów, zmieniająca rozporządzenie (UE) 2017/2394 oraz dyrektywę 2009/22/WE i uchylająca dyrektywę 1999/44/WE (Dz.U. L 136 z 22.5.2019, s. 28–50).**
- (4c) Dyrektywa 2001/95/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 grudnia 2001 r. w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów (Dz.U. L 11 z 15.1.2002, s. 4–17): art. 3 i 5.**
- (11) Dyrektywa 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym (Dz.U. L 149 z 11.6.2005, s. 22).
- (13) Dyrektywa 2006/114/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca reklamy wprowadzającej w błąd i reklamy porównawczej (Dz.U. L 376 z 27.12.2006, s. 21) [...].
- (14) Dyrektywa 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca usług na rynku wewnętrznym (Dz.U. L 376 z 27.12.2006, s. 36): **art. 20 i 22.**

- (35) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniająca dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 64).
- (59) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/302 z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie nieuzasadnionego blokowania geograficznego oraz innych form dyskryminacji klientów ze względu na przynależność państwową, miejsce zamieszkania lub miejsce prowadzenia działalności na rynku wewnętrznym oraz w sprawie zmiany rozporządzeń (WE) nr 2006/2004 oraz (UE) 2017/2394 i dyrektywy 2009/22/WE (Dz.U. L 60 z 2.3.2018, s. 1): **art. 3–5.**

B – Informacje o produkcie i etykietowanie

- (3) Dyrektywa 98/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 1998 r. w sprawie ochrony konsumenta przez podawanie cen produktów oferowanych konsumentom (Dz.U. L 80 z 18.3.1998, s. 27).
- (18) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Dz.U. L 353 z 31.12.2008, s. 1–1355): **art. 1–35.**
- (26) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1222/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie etykietowania opon pod kątem efektywności paliwowej i innych zasadniczych parametrów (Dz.U. L 342 z 22.12.2009, s. 46–58): **art. 4–6.**
- (30) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 66/2010 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie oznakowania ekologicznego UE (Dz.U. L 27 z 30.1.2010, s. 1–19): **art. 9–10.**

- (36) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 18–63).
- (58) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 z dnia 4 lipca 2017 r. ustanawiające ramy etykietowania energetycznego i uchylające dyrektywę 2010/30/UE (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 1–23): **art. 3–6.**

C – Prawa pasażerów

(10-a) Rozporządzenie Rady (WE) nr 2027/97 z dnia 9 października 1997 r. w sprawie odpowiedzialności przewoźnika lotniczego z tytułu przewozu pasażerów i ich bagażu drogą powietrzną (Dz.U. L 285 z 17.10.1997, s. 1–3).

- (10) Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (Dz.U. L 46 z 17.2.2004, s. 1).
- (12) Rozporządzenie (WE) nr 1107/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie praw osób niepełnosprawnych oraz osób o ograniczonej sprawności ruchowej podróżujących drogą lotniczą (Dz.U. L 204 z 26.7.2006, s. 1).
- (15) Rozporządzenie (WE) nr 1371/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym (Dz.U. L 315 z 3.12.2007, s. 14).

- (17) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1008/2008 z dnia 24 września 2008 r. w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty (Dz.U. L 293 z 31.10.2008, s. 3): art. [...] 23[...].

(17a) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 392/2009 z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie odpowiedzialności przewoźników pasażerskich na morskich drogach wodnych z tytułu wypadków (Dz.U. L 131 z 28.5.2009, s. 24–46).

- (31) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1177/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. o prawach pasażerów podróżujących drogą morską i drogą wodną śródlądową oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 1).
- (32) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 181/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. dotyczące praw pasażerów w transporcie autobusowym i autokarowym oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 1).

D – Turystyka

- (19) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/122/WE z dnia 14 stycznia 2009 r. w sprawie ochrony konsumentów w odniesieniu do niektórych aspektów umów timeshare, umów o długoterminowe produkty wakacyjne, umów odsprzedaży oraz wymiany (Dz.U. L 33 z 3.2.2009, s. 10).
- (47) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2302 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych, zmieniająca rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE oraz uchylająca dyrektywę Rady 90/314/EEG (Dz.U. L 326 z 11.12.2015, s. 1).

E – Zdrowie

- (6) Dyrektywa 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 listopada 2001 r. w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi (Dz.U. L 311 z 28.11.2001, s. 67): art. 86–**90, 98 i 100**.

(6a) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczące produktów kosmetycznych (wersja przekształcona) (Dz.U. L 342 z 22.12.2009, s. 59–209): art. 3–8 i 19–21.

(33) [...]

(33a) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/745 z dnia 5 kwietnia 2017 r. w sprawie wyrobów medycznych, zmiany dyrektywy 2001/83/WE, rozporządzenia (WE) nr 178/2002 i rozporządzenia (WE) nr 1223/2009 oraz uchylenia dyrektyw Rady 90/385/EWG i 93/42/EWG: rozdział II.

(33b) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/746 z dnia 5 kwietnia 2017 r. w sprawie wyrobów medycznych do diagnostyki in vitro oraz uchylenia dyrektywy 98/79/WE i decyzji Komisji 2010/227/UE: rozdział II.

F – Handel elektroniczny i usługi elektroniczne

- (5) Dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym) (Dz.U. L 178 z 17.7.2000, s. 1): **art. 5–7, 10 i 11.**
- (28) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) (Dz.U. L 95 z 15.4.2010, s. 1): art. 9–11, [...] 19–26 **i 28b.**
- (55) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1128 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie transgranicznego przenoszenia na rynku wewnętrznym usług online w zakresie treści (Dz.U. L 168 z 30.6.2017, s. 1).

G – Telekomunikacja

- (7) Dyrektywa 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników (dyrektywa o usłudze powszechnej) (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 51–77): **art. 10 i rozdział IV.**

(7a) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1972 z dnia 11 grudnia 2018 r. ustanawiająca Europejski kodeks łączności elektronicznej (wersja przekształcona) (Dz.U. L 321 z 17.12.2018, s. 36–214): art. 88 i 98–116 oraz załączniki VI i VIII.

- (38) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 531/2012 z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie roamingu w publicznych sieciach łączności ruchomej wewnątrz Unii (Dz.U. L 172 z 30.6.2012, s. 10–35).

- (51) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2120 z dnia 25 listopada 2015 r. ustanawiające środki dotyczące dostępu do otwartego internetu **i dotyczące opłat detalicznych za regulowane usługi łączności wewnątrzunijnej** oraz zmieniające dyrektywę 2002/22/WE [...], a także rozporządzenie (UE) nr 531/2012 [...] (Dz.U. L 310 z 26.11.2015, s. 1–18).

H – Dane osobowe

- (8) Dyrektywa 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 2002 r. dotycząca przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej (dyrektywa o prywatności i łączności elektronicznej) (Dz.U. L 201 z 31.7.2002, s. 37): art. **4–8 i 13**.
- (53) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1–88).

I – Rynek energii

- (20) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 2003/54/WE (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 55–93): **art. 3 i załącznik I**.
- (21) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 2003/55/WE (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 94–136): **art. 3 i załącznik I**.

J – Efektywność energetyczna

- (25) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiająca ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią (Dz.U. L 285 z 31.10.2009, s. 10–35): **art. 14 i załącznik I.**
- (29) [...]
- (39) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylenia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1–56): **art. 9–11a.**

K – Rozstrzyganie sporów

- (40) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie alternatywnych metod rozstrzygania sporów konsumenckich (Dz.U. L 165 z 18.6.2013, s. 63): art. 13.
- (41) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 524/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie internetowego systemu rozstrzygania sporów konsumenckich (rozporządzenie w sprawie ODR w sporach konsumenckich) (Dz.U. L 165 z 18.6.2013, s. 1): art. 14.

L – Ogólne usługi finansowe

- (9) Dyrektywa 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 września 2002 r. dotycząca sprzedaży konsumentom usług finansowych na odległość (Dz.U. L 271 z 9.10.2002, s. 16).
- (16) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.U. L 133 z 22.5.2008, s. 66).

- (23) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 924/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie płatności transgranicznych we Wspólnocie oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 2560/2001 (Dz.U. L 266 z 9.10.2009, s. 11–18).
- (24) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/110/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością, zmieniająca dyrektywy 2005/60/WE i 2006/48/WE oraz uchylająca dyrektywę 2000/46/WE (Dz.U. L 267 z 10.10.2009, s. 7–17).
- (37) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 260/2012 z dnia 14 marca 2012 r. ustanawiające wymogi techniczne i handlowe w odniesieniu do poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 924/2009 (Dz.U. L 94 z 30.3.2012, s. 22–37).

- (44) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniająca dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 (Dz.U. L 60 z 28.2.2014, s. 34) [...].
- (46) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie porównywalności opłat związanych z rachunkami płatniczymi, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 214) [...].
- (50) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE (Dz.U. L 337 z 23.12.2015, s. 35–127).

M – Usługi inwestycyjne

- (22) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) (Dz.U. L 302 z 17.11.2009, s. 32–96).
- (34) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi i zmiany dyrektyw 2003/41/WE i 2009/65/WE oraz rozporządzeń (WE) nr 1060/2009 i (UE) nr 1095/2010 (Dz.U. L 174 z 1.7.2011, s. 1–73).
- (42) [...]

- (43) [...]
- (45) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (Dz.U. L 173 z 12.6.2014, s. 349–496): **art. 23–29.**
- (48) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2014 z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje, dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (PRIIP) (Dz.U. L 352 z 9.12.2014, s. 1–23).
- (49) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/760 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie europejskich długoterminowych funduszy inwestycyjnych (Dz.U. L 123 z 19.5.2015, s. 98–121).
- (56) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1129 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie prospektu, który ma być publikowany w związku z ofertą publiczną papierów wartościowych lub dopuszczeniem ich do obrotu na rynku regulowanym oraz uchylenia dyrektywy 2003/71/WE (Dz.U. L 168 z 30.6.2017, s. 12–82).
- (57) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1131 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie funduszy rynku pieniężnego (Dz.U. L 169 z 30.6.2017, s. 8–45).

N – Usługi ubezpieczeniowe i emerytalne

- (27) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłącalność II) (Dz.U. L 335 z 17.12.2009, s. 1–155): art. 183–186.
- (52) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie dystrybucji ubezpieczeń (wersja przekształcona) (Dz.U. L 26 z 2.2.2016, s. 19–59): **art. 17–24 i 28–30.**

(54) [...]
